STUDENTSKI ČASOPIS

tribuna

3 din ljubljana, 21. 3 .1978 let. XXVII številka 11.

K AKCIJI PLO NA AVTOCESTI HAIFA – T. AVIV

Kot že tolikokrat doslej se je tudi Sadatova politika „miru", ki ni pomenila nič drugega kot politiko miru za buržoazijo v njenem izkoriščanju delavcev in ostalih množic, končala v njeni lastni negaciji v njenem praktičnem razrednem razpoznanju, v aktu napada palestinske OSVOBODILNE VOJSKE na OKUPATORJA, ki ga je podpirala tudi zgoraj omenjena Sadatova politika „miru".

UREDNIŠTVU TRIBUNE!

Pošiljamo vam svoj polemičen odgovor na uvodnik, s katerim ste počastili drugo stran svoje desete letošnje številke, v katerem ste si dovolili določene obtožbe, ne da bi zares poznali situacijo, ki ste jo „skritizirali". Zato upravičeno pričakujemo, da objavite naš prispevek na straneh naslednje številke Tribune, da si ne bi vaši bralci na podlagi vašega neargumentiranega pisanja ustvarili o nas napačnega mnenja. V imenu nekdanje skupine Ljubljanska železniška postaja in zdajšnje vokalno-instrumentalne skupine Sandokan (pri kateri sodelujejo vsi stari člani nekdanje, zdaj že razpadle zgoraj omenjene grupe) vas pozdravlja in vam pošilja tudi številko svojega žiro računa

iztok osojnik

ljubljanska banka vič
50100–620–107–018–80700–15208/65

V Ljubljani, 9. marca 1978

TREBA SE JE NAVEZOVATI NE NA DOBRO STARO, AMPAK NA SLABO NOVO
B. Brecht, relata: W. Benjamin, Razgovori z Brechtom

Na tem mestu odgovarjamo (nekdanja Ljubljanska železniška postaja sestavljena (cit. po spominu) iz tulečih Osojnikov, Saksidov, dveh zakajenih deklet, trobečega poeta in še enega individua (kar je seveda nedvomno Bibič, ali mogoče bolje: so Bibiči) neosebni prvi osebi množine, ki se je na 2. strani 10. letošnje številke Tribune (Ljubljana, 6. 3. 1978) podpisala kot UREDNIŠTVO (bojda tega istega časopisa) pod članek z naslovom MONTAŽA MLADE SLOVENSKE GENERACIJE. Tu na teh straneh ne mislimo polemično razpravljati s kritiko celotnega dogajanja v Operi, kot ga v le-to zajame že omenjena kolektivna zavest z imenom UREDNIŠTVO, ustavili bi se le ob „kritičnem" pretresu nastopa že zgoraj navedene nekdanje grupe Ljubljanska železniška postaja. Namreč UREDNIŠTVO trdi, da (cit. iz omenjenega članka) ... JEMLJEMO MARXA KOT ŠTOS IN DA POLEG TEGA VERJETNO MISLIMO, DA SMO STORILI NEKAJ MOGOČNEGA ... Da pa zares gre za (in dalje) ... REAKCIONARNO DEJANJE, KI DOKAZUJE? DA SMO LUMPENPROLETARJAT MLADE GENERACIJE ... Isti nagovor trdi tudi, da smo ... NEVEDNI (iz istega članka je razvidno, da naša nevednost pomeni, da je naše prepevanje (kruljenje) Marxovih tez o Feuerbachu „iz heca" neodgovorno, nepremišljeno in zblefirano početje, ki se ne zaveda historične teže uporabljenega in zapetega besedila), da pa to ... NI OPRAVIČILO, AMPAK NAŠA KRIVDA. Torej, tu smo zaradi neke popolne odsotnosti resnične misli neposredno napadeni in označeni kot družbeno negativni, kot odpadniki in kriminalci (lumpenproletarjat mlade generacije!). Mislimo, da se moramo tu zateči spet nazaj v vode teorije ter izšolanim mislecem (žal) razložiti to, česar sami niso mogli doživeti ob našem nastopu.

1) Nikakor se ne mislimo opravičevati ali zagovarjati, temveč bomo poskušali na razumljiv in sprejemljiv način povedati, kaj smo sploh počeli

2) Mi ne prepevamo o Marxu ali „Marxa", ampak njegove teze o Feuerbachu.

3) Trenutek, v katerem se nahajamo, nikakor ni večen, že od pamtiveka tak, kakršen je danes, ampak je znotraj dogajanja tistega sveta, ki mu pravimo „zgodovinski". To pomeni, da vsako dogajanje v tem trenutku premišljujemo v njegovem zgodovinskem kontekstu. In ni Karl Marx tisti, ki je začel ta svet, tudi Marxova misel je že znotraj zgodovine. Zavedamo se revolucionarnega prevrata, ki se je zgodil ravno v trenutku, ko so bile zgodovinske danosti takšne, da je Karl Marx izpisal svoje teze o Feuerbachu. Gre namreč za trenutek, v katerem je bil historični materializem zelo jasno in zelo jedrnato ekspliciran.

Kratek ekskurz na področje nastopanja vokalno-instrumentalnih skupin:

Parcialno in raz-ločeno gledanje, ki posamezne družbene fenomene obravnava izločeno iz totalitete sveta, tu ne more biti več vprašljivo, ker vemo, kako je s tem. Vsak nastop kakega ansambla je vedno v totalnosti družbeno-zgodovinskega sveta in je vedno že znotraj resnice tega sveta. Območje glasbe, bolj precizno, območje vokalno-instrumentalnega ni od-ločeno od celotne človeške prakse (v izvirnem Marxovem pomenu te besede), ampak se dogaja kot ta praksa sama, na specifičen način same glasbe, oziroma vokalnoinstrumentalnega (tudi historično!). Tu ni primerno mesto za izčrpno analizo pojava, ki v mediju intersubjektivne komunikacije nosi ime glasba, dovolj bodi par trditev, ki pa seveda povsem odpirajo prostor vsakršnji polemiki (polemiki! in ne ideološkemu metanju polen v glavo).

Preden razmišljamo dalje, citirajmo zdaj kratek odlomek, ki bo pritrdil našemu izvajanju. Gre za članek znanega T. Adorna, „Zur gesellschaftlichen Lage der Musik" (v Zeitschrift für Socialforschung, I, št. 1/2, str. 105), kjer pravi takole:

„Glasba ne more ničesar drugega, razen da v svoji lastni strukturi predstavlja družbene antinomije ... Toliko boljša bo, kolikor globlje uspeva, da pokaže moč omenjenih nasprotij in nujnost njihovega družbenega prevladanja; v kolikor bolj čisto, v antinomijah lastnega jezika oblikovanja izrazi bedo tega ... stanja ... Ne koristi ji, da z nemočno grozo strmi v družbo: svojo družbeno funkcijo opravlja bolje, če v svojem lastnem materialu in po svojih lastnih zakonih forme ... prikazuje ... družbene probleme, ki jih vsebuje v sebi vse do najgloljih celic svoje tehnike."

Bistvena vokalno-instrumentalne glasbe na materialnem (material) nivoju sta vsekakor glas in ton. Ob tem nivoju govorimo tudi o nivoju smisla, ki se zgodi znotraj dinamičnega nizanja (kombiniranja zvokov) glasov (to s povsem estetska vprašanja, ki jih tu bolj kot je potrebno v tem članku n bomo razvijali). Vendar se glasba niti ne konča niti ne začenja na nivoj smisla, to „glasbeno" je iskati v divjem plesu vseh treh že omenjeni „entitet" (in še kakšnih neomenjenih), s tem, da glasbi lastno zgodovin vidimo kot enega izmed ključnih elementov formalnega principa (pri ter imamo v mislih logiko zgodovine, ki se ji reče dialektika). Ta kratka razlag nam je torej še kar uspela. Iz tega (zgoraj povedanega) sledi zdaj sledeče.

Vsako novo stanje je spreobrnjenje starega. Zgodovina se kaže v n nehnem revolucioniranju prakse. Vsak nastop ansambla se nujno dogaj znotraj zgodovine nastopanja ansamblov. In vedno govori iz odnosa z njim Prav.

Najbolj elementaren glas je krik, najbolj elementaren ton je še ne izobl kovan (!) ton. Tem materialnim nivojem resnice v njeni elementarnosti (to j najpreprostejši pojavnosti, ki pa ima še kako kompleksno ozadje) na nivoj smisla nujno pripada ustrezen korelat – to pa je po našem mnenju tekst, l nosi naslov – Teze o Feuerbachu, elementaren historičen materializem Zgodovina nas je omogočila kot grupo, ki se hkrati zaveda določenih stvar a ne ostaja zgolj na nivojih zavesti (Hegel) ampak se dogaja kot neposreden živ (jasno tudi angažiran) nastop, v katerem se ne trudimo doseči (metafizik ni) „nekaj", ampak se kažemo v vsej svoji totalni človeškosti. Mi nikakor n spreminjamo sveta, ki bi bil nekje onkraj, ampak delujemo na svojem pr dročju – v glasbi. Nikakor nismo nevedni šaljivci, ampak zelo resno delam točno to, kar mislimo in pojemo. V svoji neposredni akciji pa smo konstrul tivni, saj osvobajamo sebe (in s tem tudi tebe) ustaljenih glasbenih kalupov, glasbo upeljujemo osvobojenost, ki hkrati pomeni kreativno delo in tota nost človeškega življenja. Mislimo, da to ni noben „štos" ali „hec" in da, k je že tolikokrat omenjeni Karl Marx govoril o lumpenproletariatu, vsekakc ni označil tega prebivalstva s takimi atributi. V kolikor pa je to (zgor nanizano) specifično za lumpenproletariat, seveda nimamo več kaj reči.

Naj zdaj razkrinkamo še eno kleveto, ki si jo je dovolilo vsevedno, misleč Uredništvo že omenjenega študentskega lista (oziroma glasila ZSMS namreč da sta bili „odsotni in ekstazo doživljajoči dekleti v ozadju n kajeni". Tu gre seveda za nesramno obrekovanje, ki si ga naj bi nek časopi še najbolj pa UREDNIŠTVO nekega časopisa nikakor ne smelo dovoliti.

&

(Nadaljevanje na 2. stran

& etc.

Mimogrede — čeprav za tistega, ki je omenjeni članek in pa še nekatere druge v Tribuni pozorno prebral — naj opozorimo še na goli nivo samega pisanja ter na hipokritično miselno ozadje, ki ta nivo pogojuje. Takšnemu pozornemu očesu ne bo ušlo, kako fantje in dekleta(?) s Tribune neumorno pokrivajo strani tega časopisa z blazno „relevantnimi" kritikami našega bulvarskega tiska ala Teleks in Ljubljanski dnevnik, o čemer priča že sosednja stran iste številke. Kakšna pa je njihova tehnologija pisanja? V čem je razlika med njihovimi „Žrtvami" ter med pisanjem, ki pride le tako daleč, da probleme odpravlja z etiketiranjem posameznikov znotraj popolnoma meščanskega horizonta zavesti, ki ji je edini namen, da stvari kriminalizira, ali pa jih zvede v okvir norosti, bebavosti oziroma neprištevnosti — ker od tu naprej je že tako ali tako vse samoumevno, saj se ve, kako je s to stvarjo, a ne!

Povejmo naravnost tisto, kar se na Tribuni pisoči vseeno sramujejo izreči, kljub svoji fascinirajoči zgodovini „aktivne generacije". Nakajujejo se narkomani, rjovejo živali, ekstazo doživljajo norci (in nirvanisti) in ostali problematični tipi, z orgijami pa tako vemo, kako je — nemoralnost, spolnost in kar je povprečnemu slovenskemu meščanu (klerikalcu!) še lase dvigujočega. Pa ja, navržimo še Hitlerja (pa Ivačiča), da bo ja vsak točno vedel, kam pes gobec tišči — argumenti nekaterim, ki se odevajo z brezosebno krinko UREDNIŠTVA, tistim, ki si lastijo monopol nad vedenjem, pa tako ali tako nikoli niso bili potrebni. S tem Hitlerjem — še posebno v zapisanem kontekstu — pa se sploh neha vsako pogovarjanje, kajti od tu dalje se stvari same komentirajo in tako tudi razgaljajo v vsej svoji zabuhlosti in veličastnosti.

Kritizirati, vpiti, se pri tem sklicevati na „Marxa" in na „našo družbo", pri tem pa nič misliti, oziroma misliti površno, je seveda zelo običajno in nikakor ni presenetljivo. Namesto, da bi se na Tribuni lotili izčrpnih analiz sedanjega stanja, da bi probleme obravnavali v širokih historičnih in socialnih kontekstih so se spustili na raven še kako žalostno za populacijo, katere predstavnik so. Vendar gre tu za veliko širši problem, ki bi zahteval povsem svojo študijo. Naj na tem mestu s tem tudi končamo

za vis sandokan
iztok osojnik
rezijanska 18 lj

mi
vokalno-instrumentalna skupina
SANDOKAN!

etc. &

„Ne začenjajmo od dobrega starega, ampak od slabega novega", ali o tem, kako razume ta motto UREDNIŠTVO „Tribune".

Kako polemizirati s tekstom, ki se začne z opravljivo in aprioristično diskvalifikacijo, sestavljeno iz samih namigovanj, brez kakršnekoli argumentacije, in je povrh s strani Uredništva izrečena z vzvišenega položaja tistih, ki vedo, kam je zamudila „starejša mlajša generacija", kje se je držala ob strani, in kdaj bi „lahko upravičeno zavzela vlogo ali del vloge „mlade generacije" itd. itd.? Velika je skušnjava vrniti milo za drago: kje so bili takrat, v tistih očitno mitskih časih (nekateri) člani uredništva? Kaj vse so oni zamudili, česa vsega se sami niso naučili? Vendar se v to jalovost ne gre spuščati; tudi ne v razkrinkavanje manipulativne operacije metanja, med sabo povsem različnih nastopov v en koš, ker je dovolj očitna. Bolj natančno pa velja proučiti „kritiko" „posebnega primera", ki ga je Uredništvo potegnilo nazaj ven iz koša, da bi spet lahko poistovetilo del s celoto ter nadaljevalo v stilu etiketiranja in diskvalifikacij. Gre za 11. tezo o Feuerbachu „oziroma njeno „udejanitev po na odru navzočih in rjovečih Osojniku, Saksidi, dveh nakajenih dekletih, trobečemu poetu in še enem individuumu." Uredništvo (od katerega sta bila, mimogrede povedano, v Operi prisotna dva člana), pozabi povedati, da je šlo za nastop oz. „glasbeno točko" skupine, benda, ali kakor že, z ironičnim imenom Ljubljanska železniška postaja; da se je cela reč dogajala predvsem kot parodija, destrukcija glasbenega nastopa, forme, profesionalnosti, in v tem kontekstu tudi kot desakralizacija, demitologizacija nekega točno določenega, v tej družbi močno prisotnega odnosa do Marxa. Uredništvo je pač moralo s svoje „spolitizirane pozicije" na vsak način videti „udejanitev" 11. teze, in to na način šale, heca, blefa; s popolnoma neprimernimi sredstvi, in to je seveda za apostole proletarske revolucije čisto navadna profanacija; Marxa ali katerikoli njegov tekst se ne sme jemati kot „štos", sploh se ga ne sme jemati ali udejanjati kakorkoli drugače kot na način, ki je natančno predpisan in kanoniziran, skratka na način sakralnosti, da je takšno zadržanje bistven atribut tudi birokratske oblastniške ideologije, dodeljuje Marxu vlogo biblije v liturgiji ohranjanja svojih razrednih pozicij, to Uredništvu v njegovem svetem ogorčenju ni seglo do zavesti. Raje kot da bi se resno vprašalo, odkod sploh potreba po vključevanju Marxa v „profan" kontekst, opravi z zadevo — in še z lastno nepripravljenostjo za kritično samorefleksijo — z najbolj ortodoksnima in enoznačno diskvalifikatorskima etiketama — „reakcionarno" in „lumpenproletariat" (mimogrede: „Vjerojatno nije sporno, da kulturnim dogodivštinama pripadaju raznoliki odnosi koji — sami sobom — najčešće nemaju vidljivih znakova svojeg izvankulturnog socialnog podrijetla; tražiti to podrijetlo u njima karakteristično je za dogmatizam. Jer važno je da ti odnosi . . . budu sagledani u kontekstu . . ." — Žarko Puhovski — Naše teme 9/77) podč. I.V.). Vendar pa ima ortodoksnost Uredništva razpoke, ki se seveda najjasneje razkrijejo „mimogrede": „ta Marx", predstavlja tudi teoretsko osnovo družbe, v kateri živimo", itd. Poglej si ga no: Marx je torej teoretska osnova vse družbe — tudi naše blagovno-tržne ekonomije, širjenja privatne lastnine, ki ga je sama Tribuna pred kratkim napadala, in vseh ostalih „nepravilnosti"? To, tovariši iz uredništva, takšno nepremišljeno, na način argumenta avtoritete manipulantsko pritegavanje Marxa v dnevno-politične fraze in floskule, je resnična in, kot nam naše in tuje izkušnje govorijo, zares škodljiva profanacija in jemanje Marxa za štos.

Pa ko smo že pri neposvečenih uporabah 11. teze: v svoji sedmi letošnji številki je Tribuna na straneh, namenjenih poeziji, objavila „11 aplikacij 11. teze o Feuerbachu" Francija Zagoričnika (izvedba: Nejč Slapar). Te aplikacije sestojijo iz 11 različnih pisav ene same aplikacije (na poezijo)", ki se glasi: „Pesniki so svet le različno opevali, gre pa za to, da ga spremenimo". Ali ne bi bilo povsem legitimno moč videti v tej „aplikaciji" redukcije Marxove teze na navadno parolo, vzeto iz konteksta, katere deli so poljubno zamenljivi, da ostane le osnovna struktura enaka? Ali je torej vendarle mogoče „filozofe" poljubno nadomestiti s „pesniki", trgovskimi potniki ali celo delavci, kot da njen pomen ni vezan ravno na „filozofe"? in na „razlaganje"? In ali ne gre za redukcijo, poenostavljanje problema odnosa med pesništvom in spreminjanjem sveta? Ni dokaz tega razlaga „aplikacije", za katero se „smatra že določen način pisave kot produkcije mišljenja." Ali ni smisel te razlage ta, da se prevrat iz opevanja v spreminjanje izvrši „že" z različnimi pisavami? Ampak seveda, to je pač poezija, pa čeprav vizualna ali konkretna, in ima zato privilegije pred kabaretsko-glasbeno „profanacijo" 11. teze.

Pa se vrnimo raje k uničujoči kritiki Opere: Uredništvo zabrusi najhujšega od vseh možnih očitkov, ki pa zato ni nič manj pavšalen: vse (podč. I.V.) je bil en velik hec. . . ." (no, pa vendarle „. . . hec, ki je pokazal, da smo na tleh" itd.), „nastopajoči so dali to, kar je publika želela" . . . — in si za to prislužili marsikatero glasno negodovanje, zabavljanje in še druge znake nespoštljivosti! O teh sicer poroča tudi Uredništvo, a seveda povsem prilagojeno svoji tendenciozni, od bogoskrunstva 11. teze še vedno sveto ogorčeni optiki. Če bi Uredništvo opazovalo dogajanje v Operi vsaj toliko objektivno in trezno, kolikor terja odgovornost javnega pisanja, bi moralo opaziti, da je bilo vzdušje med publiko v veliki meri neodvisno od dogajanja na odru, ki bi ga — pa ne le zaradi obupno netekoče „montaže" — lahko v poprečju prej označili za dolgočasnega, kot pa zabavnega (glej npr. poročilo v „Delu"!) neotipljivo, ki je „kljub vsemu"zadržalo veliko večino publike do konca v Operi, pa je bilo morda bolj občutje sproščeno neformalne soudeleženosti v dogajanju, ki je bilo če že ne ready-made „pozitivna alternativa", pa vsaj — po dolgem dolgem času — izveninstitucionalno in anti-institucionalno, pri čemer pa so bile razlike od „točke" do „točke" zelo velike.

Uredništvo, tega ni videlo, zato pa je opazilo izjemnost nastopa Emila Filipčiča, ki da je imel „edini . . . komu kaj povedati", in to iz sebe, „angažirano, čeprav lahko da tudi zmotno, napačno in sploh neprimerno". Ne čudi me prav posebno, da je uredništvu imponiral Emila mesijanski solipsizem malo bolj nenavadno je, da lahko oklicevalci proletarske revolucije označijo sicer v literarnem kontekstu, a vendar jasno izpovedane frustrirano paranacionalistične parole za „neproblematične", in kvečjemu „lahko da" neprimerne, zmotne itd. Sicer pa smo že spoznali smisel Uredništva za objektivnost in doslednost, in se nimamo čemu čuditi.

Sledi veliki finale — denunciacija vrhovnega grešnika, ŠKUC-a, ki je bil „vsaj v tej svoji akciji" (hvala za zadržek, vendar bi bil najbrž ŠKUC dosti bolj hvaležen za bolj redno spremljanje svojega dela na straneh Tribune!) „predvsem organizator iger v smislu „kruha in iger", da se je izognil redkim kritičnim točkam, ki bi jih lahko njegov program vseboval" (katerim kritičnim točkam? op.I.V.), in da se vsega tega očitno ne zaveda, da NE VE KAJ POČNE, da ne ve, da je tudi to subverzija boja (katerega boja? I.V.) ,ki ga vsi na videz zagotavljamo". Vedno bolj je jasno, da je Uredništvo svojo površnost in pomanjkanje analize in argumentov skušalo nadomestiti z afektiranim etiketiranjem, in najbolj grobim podtikanjem. Da bi dalo temu svojemu početju vsaj videz utemeljenosti, si Uredništvo popolnoma brez eksplikacije in argumentov skonstruira trditev, da „je takšna predstava en korak k ponovni reinkarnaciji Umetnika—komika, umetnika—kabaretnega igralca" itd., „predvsem pa Umetnika", za katerega je kazalo, da bo morda že odmrl". Zares, samo skrajna tendencioznost in nezmožnost konkretne analize dogajanja v Operi lahko izrodi tako trditev. Tisto, kar se je dogajalo v Operi, je bil v najslabšem primeru samozafrkantski diletantizem, v najboljšem pa parodija Umetništva in Umetnika (razen morda nekaj točk, pa jih je intevencija publike večinoma postavila na pravo mesto, in pa glas — a jo Uredništvo samo izključuje iz „analize"). Namesto da bi Uredništv ki se tako rado sklicuje na razrede in razredni boj, analiziralo predstavo Operi v odnosu do tiste vsebine Umetnika in Umetnosti, ki jima jo daje na vladajoča kulturniška ideologija, in praksa, manipulira z abstrakcijo veli začetnice. Kako pa je pravzaprav s tistim „morebitnim odmiranjem" Ume nika? Kdo, kaj je kazalo na to odmiranje? Ali je morda začela odmir naša elitna kultura in njeni kulti Umetnika? Dajte, tovariši iz Uredništv obelodanite nam kaj več o tem! In pojasnite nam pri ŠKUC-u, ki ne vem kaj delamo, pa tudi še komu, kako bi lahko Opera oplodila „vrste" „sta slovenske generacije" in „našo veličastno kulturo"? Morda tako, da odg vorni v Operi izgubljajo glavo od ogorčenja in kesanja, da se vrstijo neform ne intervencije in formalna forumska pisma? Kajti dokler tega ne storij bodo ostale vaše trditve pritlikavo, zlonamerno natolcevanje, katerega edi rezultat je diskvalifikacija, blokiranje diskusije, odrekanje analizi pozivanje na obračunavanje s pozicij moči.

Samo še to: vaše pisanje o Operi precej jasno kaže, kako resno jemlje parole, ki jih je v Tribuni odnedavna na pretek; npr. tole: „Ne začenjajm od dobrega starega, temveč od slabega novega."

V Ljubljani, marca 78

Igor Vidm

1 „Montaža mlade slovenske generacije", Tribuna

NAROBNA ZVEZA

Na koncu bi uredništvo dodalo še dve pripombi k obema pism ma. Prvo se nanaša na tim. metanje ideoloških polen pod noge, ideološki način napada, ki naj bi zamenjal tistega bolj poglobl nega, teoretičnega, NEIDEOLOŠKEGA. Slabo bi razumeli na nalogo kot uredništvo TRIBUNE, našo idejno pozicijo, če bi odločili za to alternativo. Da se razumemo, mi smo za poglobljen teoretično analizo, tudi tistega dela naše družbe, ki se ji re kultura, toda za analizo s pozicij proletariata, s pozicij bojujočih komunistov, torej z marksističnih pozicij. Do tu smo za teoretič analizo, od tu naprej pa smo TUDI za IDEOLOŠKO BORBO, ki kot vidimo marsikomu želo nevarna, saj bi z njo določenim oseba lahko sneli krinko Sandokana, pa bi se nam razkrila reakcionarn meščanska Marianne, ki s svojo kozmopolitsko, nirvanističn eksistencialistično pozo vzdržuje kontinuieto tiste kulture, pro kateri razglaša svoj boj, da bi posegla po njenem, torej po svoje mestu v tej konkretni slovenski družbi. Zatorej si ti Iztok Osojn za nas kljub trenutni odsotnosti teoretične analize (vsaj tebi se z odsotna) drugi slovenski nouvelephilosophe (prvi je T. Kermavne ali drugače rečeno v guruja preoblečeni far. O Igorju Vidmarju bilo dovolj rečeno že v prvem tekstu, dodali bi le to, da nam njegova poza svobodnega strelca kozlov že dalj časa znana.

Druga pripomba pa se nanaša na napad na naš moto oz. na t da smo z uvodnikom v št. 10 zgrešili cilj, ki smo ga nakazovali parolo: Ne navezuj se na dobro staro, ampak na slabo novo. V te se strinjamo tako z I. V. kot z I. O. (mislimo, da ista naslova obe tekstov nista naključje, ampak da sta se miši KOORDINIRAN LOTILI CUKATI TIGRA ZA BRKE), namreč v tem, da se nism navezali na slabo novo, ampak na slabo staro, ki tudi preko razn iger v Operi dosega ne samo svoje preživetje v času prehodne obdobja, ampak celo svoj razmah. Da so razni Sandokani, Detel Pogačniki in ostala čreda to staro, ni treba kaj dosti dokazovat Bolj pomembno je to, da začnemo tako teoretično kot praktičn obvladovati družbene, zgodovinske vzroke zaradi katerih se je p javilo to staro v tej novi preobleki. Trdno smo prepričani, da bom na področju teorije morali zapustiti v tej analizi področje sam umetnostne teorije in poseči s svojo analizo v zgodovino razredn bojev v naši družbi, v analizo sedanjih odnosov sil med razredi v t družbi in vlogo študentov ali širše slovenskih „intelektualcev" njej, v ujetost naše družbe v svetovni kapitalistični način produk je itd.

UREDNIŠTV

DVA ODGOVORA NA DVE PISMI

OB DVEH PISMIH, KI STA PRISPELI NA UREDNIŠTVO

V 10. številki TRIBUNE je bil objavljen članek podpisanega ALEŠA ERJAVCA „MONTAŽA MLADE SLOVENSKE GENERACIJE". Zaradi tehnične napake je iz podpisa izpadlo „Aleš Erjavec za", in je ostalo le „UREDNIŠTVO". Podobno se je zgodilo tudi s H. M. Enzensbergerjem, katerega ime je sploh povsem izpadlo (glej pesem „Zagovor volkov" na zadnji strani iste številke TRIBUNE). Vsem, ki so se tako hudo razburili, se podpisani opravičujem v svojem imenu in imenu uredništva. Ne sicer zato, ker se ne bi smeli podpisati kot „Uredništvo", marveč zato, ker sem jih pustil v dvomih v katero čelo zapičiti bridko želo.

I. K pismu I. Osojnika

I. O. se čuti prizadetega, kar je njegova pravica in skorajda dolžnost, saj zagovarja VIS „Sandokan", pri katerem sodelujejo vsi člani skupine LŽP, in to še toliko bolj, saj jih je „kot grupo omogočila zgodovina", v kateri se „kažejo v vsej svoji totalni človečnosti". Res silne besede. V inkriminiranem članku sem zapisal „DA STE (LŽP) NEVEDNI". Pismo I. O.-ja to sodbo samo potrjuje. Če je „Sandokan" **dala zgodovina** *(gl. zg.), če se njegovi člani zavedajo „revolucionarnega prevrata, ki se je* **zgodil** *ravno v trenutku, ko so bile* **zgodovinske danosti take,** *da je Karl Marx napisal svoje teze o Feuerbachu" (podčrtal A. E.), potem lahko I. O.-ju rečem le to, da stoji na pozicijah filozofije „samodejnega razvoja zgodovine", na pozicijah absolutnega historicizma in sociologizma. Zato ga moram tudi vprašati: kako lahko svet sploh spremljate, kako lahko sploh zavestno mignete s prstom, če ste pa dani, če vas je „dala" zgodovina, če so „danosti" določale Marxa, če ste sploh in le določevani? Kaj potem sploh še delate, če vse dela edinole zgodovina? Ali ste njena reinkarnacija, njeni „udje" (gl. Hegla). In le mimogrede: „totalna človeškost" predpostavlja v vašem kontekstu identiteto teorije in prakse (delate „točno to, kar mislite in pojete"), predpostavlja absolutizacijo subjekta, ki pa je nezdružljiva z vašimi „danostmi". Zakaj torej vsa ta cenena filozofija, ki se nujno konča v aporijah?*

Pustimo ob strani takšne manipulacije in pustimo Adorna, ki očitno služi le za argumentacijo vaše pomembnosti, kajti očitno velja po vašem za „Sandokan" Adornova ugotovitev: „Toliko boljša bo (glasba), kolikor globlje uspeva, da pokaže moč (družbenih) nasprotij . . ." Potem pa še: „Vsak nastop ansambla („Sandokana"?) (se) nujno dogaja znotraj zgodovine nastopanja ansamblov . . ." Spet se vračamo k „nekritičnemu pozitivizmu". Vse je isto, vse je enako važno, vse se jemlje kot **danost,** *ki jo daje Zgodovina in kjer je jasno tudi „Sandokan" ravno tako enakovreden del „totalnosti" (toda mehanične, ne pa dialektične totalnosti in celote) saj je za vas vsa glasba enaka, saj je vse le „glasba". Če bi I. O. napravil še en miselni korak naprej, bi sprevidel, da je tudi „glasba" pojmovna abstrakcija. Če bi sledil tej poti, bi končal pri slavnem „bit = nič".*

Čemu torej vsa užaljenost, če pa je vse isto? Predvsem pa je važno nekaj: v članku mi je šlo za **dogajanje v Operi,** *torej tudi za t. i. LŽP, in dovolj žalostno je, da morajo člani VIS-a posebej razlagati, kaj sploh hočejo. A to na tem mestu ni važno. Nekoliko pomembnejši je stil I. O.-jevega pisma: „Uredništvo je „vsevedno", „kar počne je sramotno obrekovanje" . . . „hipokritično miselno ozadje" . . . „znotraj popolnoma meščanskega horizonta zavesti" . . . „kriminiliziranje" . . . predvsem pa: člani slavnog VIS-a so baje označeni kot „družbeno negativni, kot odpadniki in kriminalci". Vsak zase že ve, kaj je. O kriminalcih itd. sicer ni nihče govoril, govoril sem o neumnosti in nevednosti in reakcionarnosti. Vendar pa: taisti ljudje („Sandokan"), ki se borijo za samostojnost umetnosti, istočasno izhajajo iz njene nesamostojnosti, izhajajo iz „drobne zavore" v možganih I. O.-ja, ki se je nenadoma zavedel, da neki čudni tipi pri tistih hecnih tezah dobivajo vtis, kot da je tu nekaj narobe in ko je taisto zapisano, da bi to lahko imelo hude posledice za vrli VIS, ki producira totalnega človeka. Očistite si možgane, nihče vas noče napasti, zapreti in onemogočiti. Kar smo — ali če hočete, sem hotel — je bilo, da bi razmislili o tem kar počnete. A to vam očitno ni potrebno, kajti po vašem pismu sodeč vi „revolucionirate prakso", a istočasno „ne ostaja(te) zgolj na nivojih zavesti". Sploh pa „zelo resno delate* **točno to** *(podčrtal A. E.), kar mislite in pojete". Resno rjovete, resno škripate po glasbilih in s tem resno spreminjate svet. Ni kaj. In vse to s popolnoma neideoloških pozicij — s tem pa tudi izvenrazrednih ali drugače povedano, buržoazno ideoloških. (Kako lahko govorite o ideoloških polenih, kako lahko zahtevate ločenost, če pa govorite o „meščanskem horizontu zavesti? ? ?). Če pomislim še na vašo „totalno človeškost", ostajam brez besed.*

II. K pismu I. Vidmarja

I. V. se naloge loti temeljiteje in brez nepotrebnega teoretskega balasta (izjema je le citat Puhovskega, čeprav ne vem, zakaj to skrivanje: preddobrimiosemdesetimi leti je o tem govoril že Engels, namreč o relativni samostojnosti družbene nadgradnje). Po Vidmarjevem mnenju je bilo dejanje ŽLP v Operi „desakralizacija, demitologizacija nekega točno določenega, v tej družbi močno prisotnega odnosa do Marxa." Morda. Toda to je bila desakralizacija, ki je ostala znotraj taistega odnosa in namesto da bi stopila iz njega, je le fetišizirala njegov drugi pol. Kot se zdi, je tudi uredništvo TRIBUNE znotraj tega „odnosa", saj smo „apostoli" in nam gre za „natančno predpisan in kanoniziran (način), skratka za način sakralnosti".

Če bi si I. V. kdaj prebral celo TRIBUNO (saj jo je le osem strani), bi morda videl, da je v njej tudi nekaj teorije, ki morda ni bila izbrana po naključju. Če je temu tako, bi si jo lahko prebral in bi morda uvidel, da nekateri teksti (pa če uredništvo kot celota za njimi stoji do zadnje vejice, ali le misli, odpirajo nove poti) ravno **rušijo** *taisto „sakralizacijo" in „kanonizacijo", vendar ne z uničevanjem, marveč teoretsko kritiko. Ne, ne mislimo, da smo apostoli marksizma, mislimo pa, da je marksizem v današnji družbi premalo navzoč, da je navzoč mnogokrat na napačen, če rečem z I. V.-em, na „kanoniziran" način in žalostno je, da I. V. ničesar od tega ni sprevidel. Zdi se, da tudi v njem nekje tiči tisti drobni strah predvsem tisti meščanski intelektualec, ki je „malo naprej in ma v stran". Ugodno in hvaležno je bdeti nad vsem in razglabljati tujih deželah ter istočasno gojiti ideološke gredice doma.*

Še dve obrobni pripombi: (1) O Zagoričniku in Slaparju (podp sani sem izbral njuno delo za objavo): pot, ki jo lahko njuno de odpira, pomeni negacijo umetnika. Gre torej za poskus negaci umetnosti na način umetnosti. To le mimogrede. (2) Gled ŠKUC-a je treba reči, da je vsak napor koristen in vreden spošt vanja, problem pa se postavlja, ko se vprašamo, kdo je ta ŠKUC (Kaj moremo, s tem je začel I. V.). Ali je to uslužbenec Mladine RTV itd.? Je to predani Peter Mlakar? On najbrž še najbolj. niti I. V. niti glas „Sandokana" naj ne mislita, da nastopamo pozicij moči"; nastopamo le s pozicij TRIBUNE in za te lahk rečem, da res niso pozicije moči. To je lahko ideološka pozicija, pa ekonomistična pozicija in tudi ne „ideološko metanje polen glavo" (gl. pismo I. O.-ja). Spet se vračamo k vprašanju Umetnik če je umetnost takorekoč izven družbe (je „neideološka", sam stojna — torej osamosvojena) je to buržoazni koncept Umetnosti Umetnika (gl. o tem Marxovo kritiko buržoazne ustvarjalnosti).

V Operi je bilo mnogo ljudi in če „odgovorni v Operi izgublja glave" to še ni nujno zato, ker je bilo tisto v Operi nekaj tak mogočnega, da zaradi tega ne pridejo do sape, marveč prej zat ker je bil to le boj znotraj nekega mišljenja, ne pa pot iz njega zato za administracijo Opere še bolj boleč. (Ali naj tudi ime „Sa dokan" razumem znotraj te „desakralizacije"?)

III. „— in rekli boste, da seveda ni tako, da je čisto drugače, tako niste mislili — " — podpisani A. E. v TRIBUNI št. 10.

„Sandokan nam je povedal ravno to: da ni tako in da je čist drugače, oba z Vidmarjem pa hočeta „analizo", „argumente", pa „neargumentiranega pisanja", „denunciacije", „opravljivih apriorističnih diskvalifikacij" itd. Hočeta skratka znanstveno ok ki bo na parih straneh nepristransko razsodilo o hecu v Ope Draga tovariša, takšnega očesa nimamo. Opazila bosta, da tu vidva na enkrat večjem prostoru kot ga je zavzemal moj spis (m je bil dolg 5 strani, vajina pa skupno nekaj čez 11) nista zmog „izčrpnih analiz sedanjega stanja" kakršne zahteva I. O. Na nek straneh znanstveno oko komaj odpre veke. Sploh pa ne takšno o kot si ga želita vidva. Če počne kaj več, potem piše neumnosti k to dela I. O. (nova denunciacija). Toda po vseh očitkih — kak lahko I. V. govori o „frustriranih paranacionalističnih parolah" kaj je to? Morda **die strenge Wissenschaft?**

Zdi se, da moj uvodnik vseeno ni ničemur služil, nihče namreč razmislil o svojem delu, ampak le kolektivno začel kuha trmo. Priznati moram, da sem to pričakoval in le žal mi je, da nisem zmotil. „Sandokan" in njegovi „apostoli" pa naj le nap gradijo kulturo in jo monitirajo. Morda bomo tudi dobili kritič oko, ki bo z njihovimi naočniki pogledalo to njihovo presegan „nivojev zavesti" (toda: kako lahko potem „. . . resno dela **točno to** *(podčrtal A. E.), kar mislite in pojete?) Moj namen je skromnejši: šlo mi je — da, tudi meni — za polemičen zapis slovenski mladi kulturi* **v Operi,** *o kulturi, ki reproducira džung sredi SRS in Ljubljane. V teh naporih nikakor ni edina, a mis sem, da so njeni napori drugače usmerjeni. V tem sem se skraj motil: džungla je še neuničljiva.*

ALEŠ ERJAVEC I.

TOSCA V CELJU

la aa TO ScAa

Slovensko ljudsko gledališče Celje, Vjeran Zuppa: 1803–1804 Prolog, Illica & Giacosa po Sardouju: Tosca, Vjeran Zuppa: 1820 Epilog, režija Ljubiša Ristić.

Spet smo v Celju videli predstavo, ki si na podoben način kakor Veligo–Jovanovičeva Čarovnica iz Zgornje Davče razlaga gledališče, na trenutke celo mnogo bolj velikopotezno, razlaga pa tudi svet, to pa mnogo bolj preprosto kot njena predhodnica. Gre za uprizoritev libreta Puccinijeve Tosce, ki sta ga njegova libretista napisala iz dramskega teksta Victoriena Sardouja (napisanega 1887). Torej je Ristić uprizoril adaptiran dramski tekst, ki lahko svojo dramatsko funkcionalnost dokaže le v povezavi z glasbo, saj je sam zase, če ga preberemo, prav neposrečen in trivivalen (malomeščanski) izdelek, šele glasba pa ustvari skladen kontekst na ta način, da izpolni vrzeli, ki jih adaptacija namenoma pušča prazne in nedorečene. Seveda pa je ob tem še jasno in relevantno, da se tekst prezentira v obliki arij, recitativov itn. Tu opazimo prvi Ristićev poseg v konvencionalno operno strukturo. Igralci tekst govorijo, v ozadju je skoz in skoz podložena originalna glasba, dirigent na odru (Vjekoslav Šutej) pa jih uvaja v govorne parte kot da bi peli. Čim pa se je režiser odločil za tak poseg, se je istočasno, ko je le hotel ostati dosleden, našel v nečem, kar bi lahko imenovali ohlapna dramaturško-mizanscenska struktura. Igralci so namreč zaradi večnega čakanja na (govorni) nastop ostajali nemotivirani in nezaposleni, dialogi so se odvijali z nelogičnimi pavzami, predstava se je tako zgubljala dramatične poudarke in ostala nezanimivo razvlečena.

Drugi Ristićev poseg, ki smo ga lahko opazili, je uprizoritev neke nove gledališke oblike–koreodrame. Ristić je nekoč prej sam povedal: „V tem poskusu hočem, da se izpove močna emocija, da zavlada pozabljeni patos – zato imenujem tak način predstave opera." (Dnevnik, 16.XI.1976, ob uprizoritvi Cementa). Sklepamo, da je tudi stalna koreografija – igralci se večinoma gibljejo po principu nekega koreografsko urejenega gibanja – element, ki Ristiću (na novo) definira opero. Gre pa pri tem za dve stvari. Prva je ta, da je z uporabo baleta (urejeno gibanje igralcev, uvodni prizor plesa degasovskih baletk – zbora in solistov) skušal doseči estetsko motivacijo formalnih mizanscenskih premikov, svojevrstno igro ples, ki naj bi se z glasbo sklenila v valovanje neke čudne igre, v poddajanje mnogo bolj nabite „čutne senzacije", kot je to običajno. Druga stvar pa je ta, da je režiser (s koreografinjo Nado Kokotović), hote ali nehote, na trenutke dosegel z uporabo plesa (predvsem v odločilnih momentih – ob uboju barona Scarpie) parodiranje odrskega dogajanja, s čimer pa je iz estetskega prevrednotenja tradicionalne strukture opere prešel že v pomensko – v kritiko in razvrednotenje opernega patosa, oz. konkretno – Puccinijevega sentimenta. Ta dva elementa istega postopka pa se nikakor nista mogla najti v bolj ali manj organiziranem sistemu, se menjavala nepredvidljivo, neizrazito in kot taka vedno bolj brisala konceptualno-idejno izhodišče. Če presodimo: predstava je bila nezanimivo razvlečena ter izpovedno nejasna in neenotna.

[redacted]

Uprizoritev Tosce je bila – kot je najbrž vsaka prava, res gledališka predstava – spet zgledno električno. Koreodramo uvaja ples z zastavo, podložen z Beethovnovo glasbo, sledi mu Prolog 1803–1804 Vjerana Zuppe, ki govori o neki post-revolucijski restauraciji v Franciji. Sledi Tosca, ki se godi v Rimu leta 1800 in nam govori o usodi neke ljubezni, uprizorjeni skozi tehniko teatra intrig, naglih peripetij, ki razvnemajo čustvovanje (Vladimir Kralj), govori o koncu te ljubezni, njeni žrtvi, ki pa slejkoprej ostaja v službi revolucije, svobode . . .Predloga za Puccinijevo glasbo je mnogokrat kritizirana nemoč tega umetniškega produkta (prim. Joseph Kerman: Opera as Drama). Na trenutke je zaljubljenec Cavaradossi (Janez Bermež) videti kot kakšen kastrat iz opere buffo, a ne zaradi svojega glasu, temveč zaradi bledo zastavljenega lika (česar pa igralec gotovo ni sam kriv). Tudi Floria Tosca ni imela prave priložnosti za razvoj od začetne ljubosumnosti, preko dvomov in odločanja do končne odločitve – žrtve, ter je tako njen lik – tudi zaradi delne onesposobljenosti Tosce – Milene Cupančičeve na premieri, ostal neutemeljen in nedosleden. Seveda pa je te psihološko- igralski nemotiviranosti najprej kriv Sardou . . .

Srednji del je bil tako le dekoracija, ilustracija nečesa nenehno slapljivega, pa tudi nezanimivega. Koreodramo zaključi Vjerana Zuppe Epilog 1820, ki prav tako, kakor Prolog, kaže presenetljivo ape in tekoče dialoge, obvladanje zgodovine in našega časa skozjo; to sta vsekakor teksta (v prevodu Vena Tauferja), ki libreto, ki ga obdajata, presegata ter se ob njem ne znajdeta. Iz njega izstopa zanimiva figura Chateaubrianda–Stanka Potiska. Če spet presodimo: predstava je bila nezanimivo razvlečena, izpovedno nejasna in neenotna, igralsko bleda ter stilno včasih popolnoma spreminjajoča se.

Največji očitek predstavi pa je mogoče ta, da je nenehno prisotna glasba, večidel odveč, da bi režiser ustvaril mnogo bolj koherentno celoto, če bi jo kdaj pa kdaj – če ne celo popolnoma – opustil. Tega seveda ni mogel . . . torej ji je ostajal večidel podrejen, odrsko dogajanje je bilo njena ilustracija (razen, če ni zaživelo in se utemeljilo samo: odpiranje vrat v cerkev s prameni svetlobe, obložena miza, Toscin uboj Scarpie, presenečenje in nekaj trenutkov užitka ob pojavu realnega dežja na odru), govor pa je, namesto, da bi ustvaril skladje, storil z njo pleonazem. Dramatična faktura, ki je v naravi opere (o primarnosti glasbe oz. dramske predloge–libreta tu ne bi govorili), se je linearizirala, sama celota pa spektakularizirala, esteticizirala, vendar z nerazvidnim kodom, tako da je nenehno nihala med identifikacijo in parodijo, obenem pa s prizori čiste igre gledaliških elementov, kjer bi se lahko še najbolj raz- in iz- živela ter kot taka pre-živela v našem spominu. Če spet pre-sodimo: predstava je bila nezanimivo razvlečena, izpovedno nejasna in neenotna, igralsko bleda, stilno včasih popolnoma spreminjajoča se, v razmerju do drugega konstitutivnega elementa – glasbe, pa podrejena in premalo zavedajoča se, da bi mogla zaživeti šele, ko bi jo odmislila in napisala svoj, avtohtoni tekst.

(Če pa še malo presodimo sami, moramo zdaj reči, da se konec koncev s to sodbo ne strinjamo popolnoma. Ristić namreč predvsem preverja: širi igralni, odrski prostor in s tem nekako razbija mejo med življenjem in odrom, osmišlja in po svoje funkcionalno uporablja „nepotrebne", „neutemeljene" elemente in rekvizite, zelo dosledno uporablja realno luč na odru itn. Toda naše misli so se porodile iz nečesa drugega in naj o tistem pričajo. – Pa tudi to je res, da Celje nima opernega gledališča in tako Tosca na svoj način zapolnjuje to vrzel . . .)

Pri uprizoritvi so še sodelovali: dramaturgija Igorja Lampreta, scenografija Dinke Jeričević, kostumografija Ike Škomrljeve, lučna oprema Chris Johnsonove, igra Janeza Starine, Mira Podjeda, Jožeta Pristova, Boruta Alujeviča, Bogomirja Verasa, Matjaža Arsenjuka, Draga Kastelica, Pavla Jeršina, ter balet članov Plesnega gledališča Celje.

BLAŽ LUKAN

D (O MORE)

PREDVEČERJE

Dok more naveče odzvanja
od klepeta galebovih krila
i od rezališta isluženih brodova
ja gledam sebe u daljini
i čekam dok iščeznem
u dodiru usne nebeske i morske
i tada mogu skupljati ljušture
iz modrog gliba
i tada mogu sjesti
pod osamljeno drvo
i tada mogu biti
vjetar u suhom šiblju

Prekrasno je sada naplačivati
radoznalima kartu
jer mrak se brzo spušta
i mene sve manje ima
zato brižljivo zatvorite vrata
sarkofaga
da vam s mjesečnim
ne pobjegnem

Zrikavci su u amfiteatru
Skriva se jedan netjelesni svijet
u kretanju besformnom
i zamjera mi nemoč presvlačenja stidnog
i kreče se sam uz mene
i prikazuje me u razračunavanjima plahim.
Ne znam kako da ih predskazujem njina lica
kad svaki oazu ljubopitljivo čuva
i lanena odijela poklanja prijateljima
O, koliko mjesečine raskošne i podatne
a ni jedne ruke da se ispruži put nebesa
pa da vrišti od ujeda zvijezda.

Nikad nisam htio da budem bitan
za transport velikih brodova
radije sam bio svječarica
I htio sam tako hvatati brazde
mrežom iz zasjede
Nikad nisam htio da se skupljam u jednoj jezgri
Na što više strana
u što više melankolija
ali napuštali su me svi po malo
i ostao sam
sam
Sam poput nemani
kad joj otkinu glavu

Vjerovao sam u mirise i vjetar
U sumrak što se lijepi o zid sobe moje
dok me ushičeni dječaci čekaju pod prozorom
Htjeli su mi pokazati crnca
što utege diže
I tražili su da im fičukam svojim
kreštavim plučima
i savjete da im dijelim
i svoje sječanje da im poklonim . . .

Vjerovao sam u mirise i vjetar
u svjetlo što se lijepi o zid sobe moje
Ali to je odlazilo, izvan mene
poput rublja što se isprlja
i pranjem izblijedi.

Petar Opačič

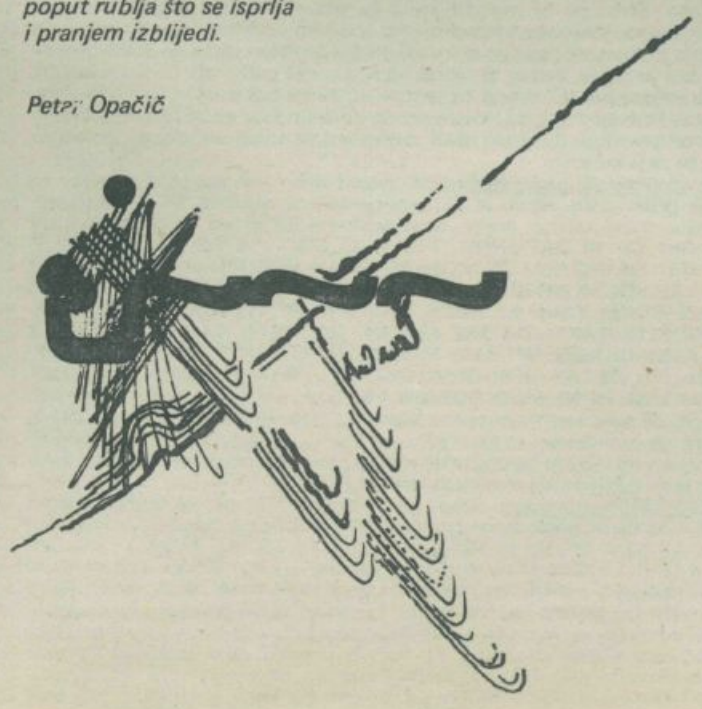

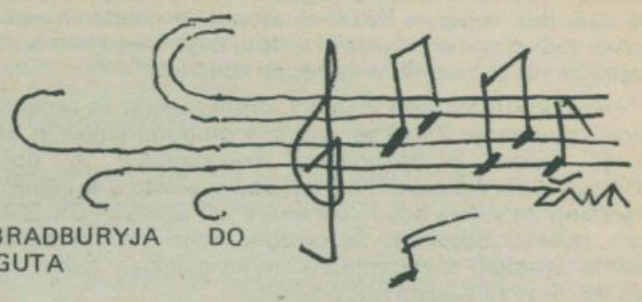

OD BRADBURYJA DO VONNEGUTA

Sekcija za Spekulativno umetnost (znanstveno fantastiko) pri Zvezi ŠOLT je pravkar izdala kot prilogo svojemu drugemu „občasniku" zbirko novel imenovano „Od Bradburyja do Vonneguta". V njej je dvanajst zgodbic, oziroma, novel bolj in manj znanih tujih avtorjev znanstvene fantastike. To so Lem, Borges, Ellison, Lafferty, Bradbury, Vonnegut, Malzberg, Russell, Farmer in Kofol. Knjiga stane 35 dinarjev.

Knjiga je dejansko proizvod dolgih in srboritih pogovorov med člani sekcije, ki se dolgo niso mogli odločiti, ali hočejo občasnik, revijo ali knjigo. Tako je prišlo do tega, da bodo v občasniku zopet izvirne slovenske spekulativne zgodbe, medtem ko bo v njegovi knjižni prilogi zbirka tujih novel. Ta naj bi bila nekam bolj komercialna, ker slovenski bralci še vedno raje posegajo po uveljavljenih tujih piscih kot po slovenskih neznancih.

Zgodbe je prevajalo osem ljubljanskih prevajalcev, večina med njimi to zvrst leposlovja tudi dokaj dobro pozna. Prevodi so prišli v sekcijo z raznih koncev, nekaj so jih prevedli člani, nekaj znani strokovnjaki, dve pa študenti–prevajalci. Tako je zbirka bolj slučajna kot načrtna. Njen urednik bi, če bi šlo po njegovem, izbral precej drugačno predstavitev znanstvene fantastike, kar pa seveda ne pomeni, da bi bila zbirka zato kaj boljša. Morda je prav zaradi svoje slučajnosti knjiga pestra, zgodbe so tako bolj ali manj fantastične, bolj ali manj znanstvene, bolj ali manj tragične, bolj ali manj smešne. Tudi naslov knjige ustreza njeni „netematskosti". Medtem ko bi mnogi lahko mislili, da naslov nakazuje nek zgodovinski trend razvoja zf od Raya Bradburyja (ki je vsekakor klasik) do Kurta Vonneguta (ki je precej avantgarden), gre le za slučajno razvrstitev novel v knjigi.

Potrebno pa je tudi reči, da izid knjige le ni tako slučajen, kot bi lahko po zgornjem sklepali. SSU se že dalj časa prizadeva, da bi uspela v približevanju kvalitetne znanstvene fantastike, predvsem mlademu bralcu. Z občasnikom poskuša objavljati pogumnejša izvirna dela, ki jih zaradi svoje tematike, sloga in še česa, druge publikacije niso pripravljene objavljati. Člani SSU sicer sodelujejo tako z ŽIT-om kot z Nedeljskim, ki je to leto pričel objavljati kavbojsko zf, ki se je celo izkazala, da občasno niti ni tako kavbojska. No, s knjigo pa bi radi zapolnili ogromno praznino na slovenskem knjižnem trgu, kjer se le sem in tja pojavlja spekulativne knjige. Če bi imeli fantje bolje organizirano prodajo, bi lahko izdali na dva meseca vsaj po eno knjigo. Knjige bi bile, predvsem glede na nizko naklado, tudi poceni. Pri tej prvi knjigi, ki velja 35 dinarjev pri nakladi 1200 primerkov, se to jasno vidi. Naslednja knjiga je že skoraj pripravljena, vendar bo izšla le, če bo razprodana prva knjiga.

MATJAŽ ŠINKOVEC

V BOJU ZA SVOJE PRAVICE! (? ? ?)

Mnogokrat se slišijo pripombe o tem, kako je samoupravljanje na fakultetah le formalnost, kako študentje ne morejo resnično sodelovati v odločanju, kako so prepuščeni samovolji profesorjev. Zakaj takšna mnenja? Zakaj se študenti na eni strani počutijo odrinjene od odločanja, na drugi strani pa kažejo popolno nezainteresiranost do sprejemanja pomembnih aktov, ki določajo njihov položaj in njihove možnosti v procesu samoupravnega odločanja?

V zadnjem času smo imeli študenti veliko dela z glasovanjem. Ne tistim z dvigovanjem rok, ampak z obkroževanjem ZA ali PROTI. S formalnim načinom evidentiranja, kandidiranja, oblikovanjem predlogov v bazi, seznanitvi delegatov z zaupanimi jim nalogami in tako dalje, smo vsi gotovo dobro seznanjeni, sicer pa, kdo danes ni! Tista druga stran, dogajanje v praksi, pa ostaja precej neznana. Kolega iz drugega letnika je ves postopek evidentiranja in kandidiranja na naši fakulteti, to je Fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo, imenoval „oštarijski" sistem in misliva, da se ni dosti zmotil. S tem je seveda mislil okarakterizirati način izbiranja delegatov: študent, ali mogoče „celo" dva ali trije, povprašajo drugega ali bi sodeloval in če je ta ravno dobre volje in privoli, je postopek evidentiranja in kandidiranja končan.

Referendum za sprejem statuta FSPN, ki je bil februarja, je seveda uspel, zanj je glasovalo kar 98,6 procentov volilcev, pa tudi kandidatna lista delegatov za samoupravne organe je bila potrjena. Vse to bi bilo lepo in prav, če si ne bi ogledali procenta udeležbe na volitvah. Na referendumu je glasovalo 351 od skupno 618 študentov, kar je 56,7 procenta, volitev delegatov pa se je udeležilo 58,9 procenta vseh študentov fakultete. Ali se ne bi bilo treba že ob teh številkah nekoliko zamisliti? S takšno „množično" udeležbo v neposrednem odločanju bomo gotovo mnogo pripomogli k temu, da bomo lahko čimbolj sodelovali v odločanju v samoupravnih organih. Ali res gledamo tako ozko na probleme, ki se nas neprestano lotevajo, da se zavzemamo za njih šele, ko nas lopnejo po glavi, prej pa nonšalantno čepimo ob strani in celo stvar pasivno opazujemo ali pa še to ne. In volimo le zato, „ker je to pač moja dolžnost"! Koliko časa bomo delo v samoupravnih organih, v zvezi socialistične mladine in (s tem v zvezi) sedenje na sestankih šteli za „nujno zlo", in tiste, ki si le prizadevajo URESNIČITI vsaj nekaj, imenovali ali fanatike ali pa karieriste? Seveda je potrebno poleg vsega še močno kritizirati celoten položaj, poudarjati razkol med normativnim in stvarnim, kajti kaj bi le bilo, če ne bi vsaj enkrat na mesec v blato potolkli še tisto revščino, ki škriplje brez naše častne udeležbe!

Naši sestanki (tisti, ki so sploh sklepčni), so kilometrski, polni „novih odkritij Amerike", kako je povsod polno nepravilnosti, kako profesorji ne izpolnjujejo svojih dolžnosti, ki so vendar tako jasno napisane v statutih in raznih pravilnikih! Nakazujemo odlične alternative za rešitev „nevzdržne neaktivnosti posameznikov", govorimo, ne, govoričimo o odgovornosti nas kot komunistov, mladincev in ne nazadnje kot članov naše samoupravne socialistične skupnosti. Toda, le nakazujemo, zakaj takoj, ko stopimo iz avditorija, tudi sami poniknemo v množici tistih, o katerih smo imeli prej toliko povedati!

Ali je res čudno, če se nekateri posamezniki pri vsem tem sprašujejo, kako dolgo bo vsa burka še trajala, kolegi fspn-jevci?

Vera Šeško in Vlasta Jalušič

DELAVNE NALOGE OO ZSMS IN UK ZSMS V PRED KONGRESNEM OBDOBJU

V obdobju priprav na 10. konkres ZSMS, natančneje marca in aprila, bo delo OO ZSMS in UK ZSMS v največji meri usmerjeno v analizo in oceno dosedaj opravljenih nalog in v priprave programov za naslednje obdobje. Kritična razprava o doseženih rezultatih, kakor tudi o pomanjkljivostih v delu, organiziranju in še čem, je najboljše vodilo za delavne naloge po kongresu.

Idejnopolitično delo članstva, organiziranost in akcijska enotnost organizacije ZSMS so družno s problemi vzgoje in izobraževanja (zakon o usmerjenem izobraževanju) in utrjevanja samoupravnih odnosov v univerzitetnem prostoru le pomembnejša vprašanja na katera bodo konference OO ZSMS in UK ZSMS morale poiskati odgovore. Še posebno odgovorno pa bomo člani ZSMS pristopili k evidentiranju in kandidiranju članov v organe ZSMS. Okviren časovni razpored dela:

1. a) Do 15. 3. 1978 bodo člani v OO ZSMS evidentirali vodje aktivov, predsednike komisij, sekretarja in predsednika OC ZSMS.
   b) Predsedstvo OO ZSMS pripravi predlog gradiv za konferenco OO ZSMS in ga posreduje članstvu v razpravo.
2. a) Do 20. 3. 1978 bodo kadrovske komisije pri OO ZSMS sumirale rezultate evidentiranja za organe OO ZSMS.
   b) Kadrovske komisije bodo evidentirale člane predsedstva UKZSMS, sekretarja UKZSMS in predsednika UKZSMS ter delegate v univerzitetno konferenco.
3. a) 31. 3. 1978 kadrovske komisije pričnejo s postopkom kandidiranja in pripravijo kandidacijsko listo za konferenco OO ZSMS.
   b) Kadrovska komisija UK ZSMS sumira rezultate evidentiranja za organe UK ZSMS in prične s postopkom kandidiranja.
4. Med 31. 3. in 15. 4. sprejme PUK ZSMS predlog gradiv za univerzitetno konferenco.
5. Do 15. 4. so konference OO ZSMS, do 30. 4. pa univ. konf., ZSMS.

Stepančič Ludvik

Uredništvo študentskega lista TRIBUNA je sprejelo sklep, da v št. 11 zaključimo tisti, prvi in najtežji, del poročanja o mafiji v študentskem naselju. To, seveda, ne pomeni, da o teh in naslednjih dogodkih ne bomo pisali.

Menimo, da smo s člankom MAFIJA V ŠTUDENTSKEM NASELJU in z vsemi nadaljevanji, ki so mu sledila, pospešili reševanje že odprtih problemov. Hkrati pa smo pokazali na še nekatere, bolj svinjarije, kot pa le probleme. Ravno zaradi tega je bilo mnogo storjenega, da bi delavce v ŠN in uredništvo TRIBUNE, ki je z njimi sodelovalo diskreditirali. Nemalokrat na najbolj podel način. Naenkrat je bilo veliko neumnih, nekaj je bilo in je psihično bolnih, muči jih preganjavica, postali smo kontrarevolucionarni, pobalini, zahrbtneži, lažnivci. Da smo protisamoupravno nastrojeni so nas zmerjali. Toda to so bili le poskusi umivanja z blatenjem drugega. Predzadnji poskusi sploh. Za zadnje niso imeli več hrbtenice. Vsaj trdne ne več.

Navkljub vsemu, so se poleg TRIBUNE v ŠN podali še nekateri – „pristojni dejavniki" bi rekli pri Delavski enotnosti. To seveda ni „končna beseda", kot pravi D. Križnik v sedmi številki tega časopisa. Še posebej ne, ker imamo poleg nesamoupravljanja opraviti tudi s „samskim upravljanjem" – takim in tistim, ki mu v naših občilih pravijo tudi gospodarski kriminal. Tisti kriminal, ki ga narobe pojmujemo kot anomalijo, od zunaj vstavljeno v naš, k samoupravi težeč sistem. Ta kriminal, ki ga moremo (nažalost mnogokrat navkljub „pristojnim dejavnikom") razumeti le znotraj obstoječih odnosov v naši družbi. Kot nujno posledico teh odnosov, ki so v svojem bistvu odnosi med razredoma. Tudi v politično in ekonomsko prehodnem obdobju.

Dejstvo je namreč, da se tim. gospodarski kriminal pojavlja najpogosteje prav tam, kjer so samoupravni odnosi najmanj, ali pa sploh niso uveljavljeni (v primeru ŠN je to še posebej evidentno).

Kaj to pomeni? Katera je torej tista „končna beseda"?

To ni le beseda. Je dejanje proletariata v imenu proletariata, dejanje, ki ga edino priznavamo – revolucionarna diktatura proletariata, ki ima za cilj odpraviti tudi samo sebe.

UREDNIŠTVO

Naj živi proletarska revolucija!

DRUGA (??) STRAN MEDALJE

Tu, na tej strani TRIBUNE že tretjič zapored predstavljamo in razgaljamo tisto, kar smo prvič imenovali mafija v Študentskem naselju. Tokrat je dokument, ki ga imate pred seboj (sicer ni objavljen v celoti, ker za to ni bilo ne časa ne prostora) zapisnik s sestanka predsednikov blokov in disciplinskih, ki je bil dne 23. 02. 1978 v dnevni sobi tretjega bloka. Sestanka so se, kot nepovabljeni, udeležili tudi trije uredniki s Tribune, ki so celotno razpravo posneli na magnetofonski trak. Sicer pa so sestanku prisostvovali direktor Maks Završnik, predsednik Zveze sindikatov v ŠN Viktor Gašperčič in vodja DE „Dom", Bernard Čibej, ki je hkrati tudi sekretar aktiva ZK v ŠN. Na sestanku je bil tudi tov. Kranjc Janez – hišnik v telovadnici, ter deset od trinajstih delegatov (predsednikov, disciplinskih) študentov.

Radi bi povedali, da je to še eden dokument, ki je potrdil naše trditve v prejšnjih številkah TRIBUNE. Radi bi bralca opozorili na z velikimi črkami tiskane besede in stavke, ki so jih izrekli vodilni delavci zavoda. Ti so še posebej zanimivi zaradi tega, ker imamo priložnost enkrat brati, DA NIHČE NIČ NE VE O PROBLEMATIKI, potem pa, nekaj strani pozneje, DA SO SE ONI ZELO TRUDILI ZADEVE UREDITI, VENDAR VODILNE SILE, DA, VODILNE SILE, SO TO PREPREČILE!!! Posebej še Gašperčič Viktor, predsednik sindikata je ves čas samemu sebi skakal v besedo. Sicer pa, preberite!

Opomba:
Zapisnika nismo lektorirali, da bi ohranili njegovo izvirnost.

Uredništvo

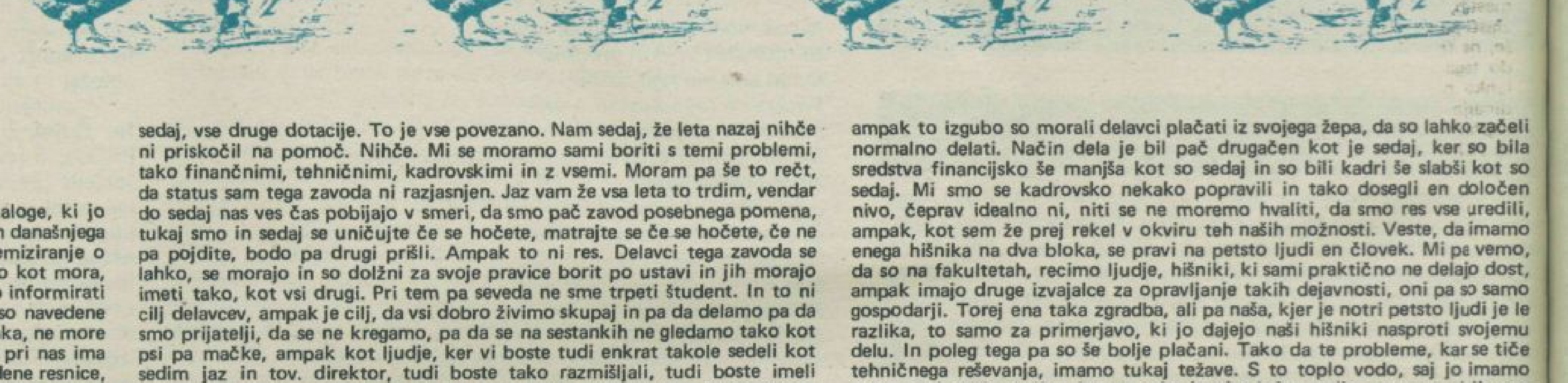

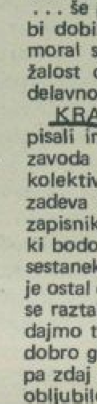

TOČKA 2 Informacije v zvezi s člankom v Tribuni

GAŠPERČIČ, pred. sindikata: Govoril bi v imenu svoje naloge, ki jo imam, kot tudi v imenu sindikata delavcev v tem zavodu. Namen današnjega sestanka je bil, dejansko kot tukaj piše informacija in ne polemiziranje o konkretnih stvareh. Ker glede vsega tega teče ves postopek tako kot mora, samoupravno, preko vseh organov, institucij itd. želim na kratko informirati o tej zadevi, o članku, ker na kratko da rečem, da v članku so navedene stvari na tak način, ki je pač odgovarjal tistim piscem tega članka, ne more pa odgovarjati družbeni stvarnosti. Res je to, da vsak državljan pri nas ima pravico pisati, dajat članke ven, glasila, lahko se tudi drži navedene resnice, lahko so neobjektivne kritike, kar je potem seveda stvar družbenih forumov institucij, sodišč itd. Hočem reči: sam moram priznati, osebno, kot predsednik sindikata da DO PRVEGA SESTANKA, KI JE BIL PRAVZAPRAV SKLICAN NA POBUDO DELAVCEV OBŠTUDIJSKIH DEJAVNOSTI, TU, RAVNO V TEJ SOBI, NI BILO NE VIDET NE VEDET O KAKRŠNIH KOLI PROBLEMIH, OZ. NESPORAZUMIH, SPORIH KOT JIH TI DELAVCI NAVAJAJO. SAM ŠE DO DANES NE VEM KAKŠNI SO TI SPORI IN KAKŠNA SO TA NESOGLASJA MED DELAVCI TE E NOTE IN DELAVCI DRUGIH ENOT. Kar se tiče samega dela samoupravnih organov, zavodov in dela delavcev v posameznih zavodih. Morda bi težko izrekel kakršnokoli direktno kritiko ali pohvalo, moram samo reči, da delam v okviru možnosti, ki jih imamo kot 105-članski kolektiv, ki ima za nalogo dajat možnost stanovanja in hrane, skrbeti za to družbeno imovino, ki je tukaj. Vedeti moramo, da 105-članski kolektiv, s takim kadrom kot je in ki je plačan s takim denarjem, kot je, bolj ne more biti plačan, dela tako, kot lahko dela, vemo pa, da so težave, ki se jih dobro zavedamo in nekako se že precej časa mučimo, da bi stvar nekako popravili, po zmogljivosti bi našli in bi spravili, vemo pa da to ni stvar enega dneva, ampak to se razvija in popravlja lahko dolgo časa. Ne zato, ker bi delavci to ne hoteli, ampak zato ker je potrebno precej predvsem v ljudeh samih se razvijat ta samoupravna dolžnost, ki pa pri naših delavcih, kakor pri samih študentih ni dovolj razvita, enostavno iz razloga, ker so določene težave okoli informiranja, okoli opravljanja teh nalog samoupravljalcev itd. Včasih tudi ni dovolj možnosti ni sredstev, niti ljudi, ki bi to strokovno znali to in jih niti nismo uspeli nikoli dobiti. Jaz ne vem, moje osebno mnenje pa je, da določene posledice izhajajo iz preteklih let, ko določene stvari niso urejene, mi smo pač to povedovali. S tem se ne moremo tolažiti, ampak moramo, jasno takoj stvari uredit. Tu ni nobene dileme. Ker nas je precej mladih, precej novih tukaj in vi novi stanovalci, ne veste kaj se je dogajalo v preteklih letih, pa se je to uredilo, morda samo začasno, ampak jaz upam, da se to sedaj ne bo začasno urejevalo, ampak se bo urejevalo, kakor se je moralo urediti v smeri razvoja samoupravljanja pri nas, nikakor drugače. Še eno stvar bi moral reči, glede obštudijske dejavnosti. Vsaj v začetku, ko je bila ta dejavnost formirana, smo dobro sodelovali, tudi smo imeli možnost delavci, rekreacije v tej šolski dejavnosti, ravnotako smo lahko kulturno sodelovali.

Nenadoma, ne vem točno kdaj, se je stvar ustavila zaostrila, ne vem po čigavi krivdi, vendar prej je bilo vse drugače. Še eno stvar moram kot predsednik sindikata zamert delavcem, da so obšli pri tem njihovem izvajanju kritike, ker kritika je vedno v redu, če je zdrava in če pomeni napredek, poleg tega pa tudi te informacije, obšli so organizacijo sindikata, obšli so samoupravne organe zavoda in tiste institucije, ki bi morale pravzaprav to prve sprejet, to kritiko, prve obravnavat in jo potem tudi reševati. Je pač tako, da morda ljudje iz razno raznih razlogov ali ne vedo ali pa je to namerno, kakorkoli že. Torej ni vse tako črno, kot črno izgleda ni pa vse zlato kar se sveti, to o tem članku. Se pravi, da je eno in drugo in če že kdo želi kritiko postavit, bi prosil že vnaprej tudi delavce in pa tudi študente, da se najprej preveri resnico potem se pa tisto neresnico oz. preveri se kaj je resnica, kaj ni in se potem resnico, če ni kaj prav objavi in pove. Mislim, to je najbolj pametno, saj ima vsak pravico laž napisati, vsaj zakoni to pravijo.

To bi jaz za informacijo, ker ne želim, pravzaprav ni namen tega sestanka, ker današnji sestanek določa tudi druge točke, da se študentje informirajo pravilno o tej zadevi. (?) (op. ured.). Ta postopek teče preko samoupravnih organov, preko osnovne organizacije sindikata, da se bo razjasnilo in ugotovilo pravilnosti in nepravilnosti resnice in neresnice. Tako da, od tega bežati ne moremo ne eni ne drugi. Prvi študentje kot sami, lahko posredno (?) občutijo posledice tega na sebi, če ne bi bilo, če se še naprej ne bi uredilo stvari, vendar najbolj pa sami delavci v družbeni celoti kot taki. Mislim da morajo študentje v tej fazi sami pomagati, s tem da sodelujejo in to aktivno sodelujejo in pa predvsem z resnico, tako kot bomo mi. To je predvsem naloga predsednikov disciplinskih v okviru svojih nalog in dela v blokih. Še enkrat bi pa povdaril, govorim kot predsednik sindikatov, da je ta 105-članski kolektiv napram družbi zelo odgovoren, vendar ima malo možnosti, da se sam bori proti vsem problemom, ker to problem študentskega naselja in študentske populacije ni tu samo problem tega, ampak je problem celotne družbe. Vi izhajate iz razno raznih krajev Slovenije, Jugoslavije in drugih držav in ni to tako enostavno. Sedaj ali lahko en delavec, ena čistilka ali en referent na upravi lahko nosi vso to odgovornost, če družba ne stoji ob strani in moram kritizirat družbo v tem trenutku, da ni doslej nič napravila, da bi to stanje se izboljšalo ali pa da bi nam dala vsaj eno možnost, pomoč, razen v tistem denarju, ko dobimo na amortizacijo, odklonila pa je vse do sedaj, vse druge dotacije. To je vse povezano. Nam sedaj, že leta nazaj nihče ni priskočil na pomoč. Nihče. Mi se moramo sami boriti s temi problemi, tako finančnimi, tehničnimi, kadrovskimi in z vsemi. Moram pa še to reč, da status sam tega zavoda ni razjasnjen. Jaz vam že vsa leta to trdim, vendar do sedaj nas ves čas pobijajo v smeri, da smo pač zavod posebnega pomena, tukaj smo in sedaj se uničujte če se hočete, matrajte se če se hočete, če ne pa pojdite, bodo pa drugi prišli. Ampak to ni res. Delavci tega zavoda se lahko, se morajo in so dolžni za svoje pravice borit po ustavi in jih morajo imeti tako, kot vsi drugi. Pri tem pa seveda ne sme trpeti študent. In to ni cilj delavcev, ampak je cilj, da vsi dobro živimo skupaj in pa da delamo pa da smo prijatelji, da se ne kregamo, pa da se na sestankih ne gledamo tako kot psi pa mačke, ampak kot ljudje, ker vi boste tudi enkrat takole sedeli kot sedim jaz in tov. direktor, tudi boste tako razmišljali, tudi boste imeli podobne probleme. Morda bodo še celo tukaj delali v tem študentskem naselju in potem bo drugače, ne več kot uporabnik, ampak kot izvajalc in takrat bo čisto drugače. Toliko imam jaz za povedati.

ČAS, študent, delegat z Gerbičeve: V tistem bloku stanujem jaz pet let, pomeni bo pet let, sem eden starejših stanovalcev tam. Vsa leta smo tam preživeli in bi samo nekaj povedal. Problem reševanja konkretnih stvari, ki jih mi občutimo, zadnja leta, prejšnja leta I., II., III., letniku sem bil, je bila neka kampanjska stvar. Ko je bila skupščina je bivši direktor prišel tja, naši ljudje so ga napadli, so rekli, čakajte malo, tako te stvari ne gredo. Sicer na koncu je on s svojimi demagoškimi govori tako prepričal te ljudi, da so mu ploskali. Ampak od njegovih obljub ni bilo ničesar. Drugačna praksa pa je sedaj zadnji dve leti ali pa sploh to zadnje leto, jaz sem letos na Skupščino naglasil, odkar je prišel novi direktor, da se je pojavil neki novi veter. Direktor je rekel, da bo za te stvari zagrabil, kajti mi vemo od kod pomeni da je nekaj narobe v naselju, ampak kaj, kake silnice so tu, kje in kaj bo iz tega prišlo to je vprašanje. Gre pa za to, če smo se nekaj zmenili, je bilo tudi narejeno. Sedaj pa bi povedal samo še eno stvar, kajti akcija mora biti kontinuirana. Vedno je treba delat to, apeliram na člane sveta blokov, kajti če se le tu izostane pa se ne opozarja intako naprej se stvari ne bodo reševale tako kot je treba. Vedno se moraš zavedati svoje dolžnosti, če si predsednik bloka ali disciplinski, moraš na tem delat, če ne boš delal in opozarjal tiste, ki so za to odgovorni, da potem naprej naredijo kaj, ne bo nič. Jaz bi samo to hotel povedati, da se pri nas v zadnjem času stvari urejajo, da se dela na tem, da se je naredilo.

Disciplinski, 6. bloka študent: V zvezi s tem člankom, bi jaz rekel, da to kar je prišlo sedaj, da to ni nič novega vsaj za nas tiste, ki se dve tri leta ukvarjamo s to stvarjo, mislim da so samo zvedeli še tisti, ki so bolj ali manj prizadeti ČE BI ZAPISNIKI, TISTI, KI SMO JIH DELALI NA SKUPŠČINAH DELEGACIJ IN KOMITEJEV IN PODOBNI, MISLIM DA BI BILO ŠE BOLJ KRITIČNO. SAMO NAŽALOST TISTI ZAPISNIKI SO ŠLI SKOZI ROKE, TAKO SE REČE TISTIM KOREKTORJEM IN DO TEGA NI PRIŠLO, TAKO, DA JAZ MISLIM, DA TISTO KAR SO NAREDILI DELAVCI OKROG UPRAVE MISLIM, DA JIH NISO, KER VI. BLOK TUDI NI DELAL KROGOV OKROG UPRAVE, SMO ŠLI TUDI DIREKTNO IN NI BILO ODZIVA ZATO. In jaz tudi pravim, če za nas pravijo, da smo nesamoupravno reagiral na plačevanje stanarine, kjer nismo, mislim da tudi delavci imajo veliko prav tam, ker se tudi notri navaja. In da je to ne vem kako je kolega rekel, da mi posredno reagiramo, ne vem kako kako je to mišljeno, da reagiramo šele po Tribuni.

ZAVRŠNIK, direktor: Rekel je že tov. iz Tribune, da bomo verjetno dosti časa danes porabili, če bomo hoteli razčistvat o članku v Tribuni, kar se mi še vedno zdi, da ne bomo mogli, ne zato ker nebi hoteli, ampak zato ker dejansko možnosti nimam, kajti vse te stvari je treba poiskat in vse te stvari so tudi napisane. Jaz mislim, da se ne bomo danes iskali resnice, kaj je kdo rekel kaj je kdo napisal, kaj ni, ker se ne bomo dokazali. Ne bomo si mogli dokazati kaj je res in kaj ni. Poleg tega bi še eno stvar, ker to opravljajo določene službe, strokovne, ki imajo te podatke tako bodo samoupravni organi obravnavali, tako bodo lahko študentje dobil in Tribuna dobila, tako bodo lahko vsi dobili to. Mislim da, ne zato ker nebi mi hoteli, ampak sem rekel da je to informacija za študente, kj je pravzaprav, kaj se dogaja, kako bomo k temu pristopili, da ne bi potem študentje nekje viseli v zraku, kaj je to. To je bil namen tega sestanka. Še eno stvar bi pa opozoril, da ko sem prej rekel da se študentje res neposredno čutijo za to, samo bolj se nagibam, k problemom, ki so v zvezi s samoupravljanjem med delavci, ker te problemi, kot je VI. blok, Peričeva, Ilirska, pravila, topla voda in še cel kup problemov, to so dejansko problemi tehnične narave, ki jih morajo izvajati strokovne službe, strokovni delavci, delavci ki so zadolženi, ne pa samoupravni organ kot tak, ker on samo sprejme končni sklep ali se bo dalo investicija za to ali se nebo dalo. Jasno je tudi če se ta dilema zavleče mesece in mesece je tudi študent na škodi. To je tisto posredno, neposredno pa če se ne izvede. Zato bi jaz prosil, da ko bomo te zadeve razčistval, jaz razčistil predvsem tiste zadeve, ki so dejansko v članku, ki so bile kritizirane nekaj je bilo tudi takih okrog študentov, tisti radiatorji pa ne vem kaj še. Moram pa še enkrat reč, ter bom podprl tov. Časa iz Gerbičeve, da je res tako kot je on prej povedal. Jaz sem tukaj sedaj eno leto, prejšnji direktor tov. Kogoj je bil na delovnem mestu direktorja, je prišel pravzaprav v situacijo, ki je mogoče bila še slabša kot je v tem trenutku, je z določenimi ukrepi, tako ne vem kakšnimi, pač jaz nisem bil tu, ampak kolikor sem lahko slišal in so se pozneje delavci o tem pogovarjali in se še danes o tem pogovarjajo, z določenimi ekonomskimi in ne vem kakšnimi prijemi, stvar speljal iz, torej zavod izpeljal iz izgube, ampak to izgubo so morali delavci plačati iz svojega žepa, da so lahko začeli normalno delati. Način dela je bil pač drugačen kot je sedaj, ker so bila sredstva financijsko še manjša kot so sedaj in so bili kadri še slabši kot so sedaj. Mi smo se kadrovsko nekako popravili in tako dosegli en določen nivo, čeprav idealno ni, niti se ne moremo hvaliti, da smo res vse uredili, ampak, kot sem že prej rekel v okviru teh naših možnosti. Veste, da imamo enega hišnika na dva bloka, se pravi na petsto ljudi en človek. Mi pa vemo, da so na fakultetah, recimo ljudje, hišniki, ki sami praktično ne delajo dost, ampak imajo druge izvajalce za opravljanje takih dejavnosti, oni pa so samo gospodarji. Torej ena taka zgradba, ali pa naša, kjer je notri petsto ljudi je le razlika, to samo za primerjavo, ki jo dajejo naši hišniki nasproti svojemu delu. In poleg tega pa so še bolje plačani. Tako da te probleme, kar se tiče tehničnega reševanja, imamo tukaj težave. S to toplo vodo, saj jo imamo tukaj pod tretjo točko, bomo neke kratke informacije ponovno dali spet okoli tega mogoče tov. direktor in glede samih izvajalcev itd. Vi veste, da moramo mi, da je najemnina študentov, kolikortolikor nizka, lahko bi poiskali izvajalce, ki bodo strašno dragi, pa bodo mogoče res malo bolj kvalitetni od tistih, ki bodo malo ceneje, pa so povprečno tudi kvalitetni, ampak je tako. Z gradbe nekatere so tudi zastarele in se jih ne da več v nove spravit. Torej sedaj, jaz bi lahko zapravil dosti časa, če bi hotel o teh problemih govoriti, to ne tehničnih. Ampak predvsem je naloga samih študentov, da to opozarjajo in pa naša služba. No, jaz sem bil mišljenja, da s petimi hišniki v desetih zgradbah, ne bomo prišli na tisti nivo in je vse zastojn. Zastojn si delamo iluzijo, da bo boljše. Ampak moramo stremet, da bo več ljudi in da bomo lahko zahteval, da bodo to delo kvalitetno opravili. Ne morete danes od enega hišnika zahtevati, da bo njegovo stanje idealno, če pri tem študentje sami nič ne dajo, ali pa malo.

ZAVRŠNIK: Nekam mi je nerodno poslušati to diskusijo. Vidim, da se hoče vsaj s strani Tribune, ki se sedaj nekje opravičuje–

TRIBUNA: To ni opravičevanje.

Dejte razumet, jaz tako razumem, jaz sem vas poslušal, vi dajte pa mene. Avtorji tega sestavka so delali cca 5,6 mesecev intenzivno na tem. Vendar svojega osebnega dela, hišniškega dela v obštudijski pa ne. Avtorji vsega tega so imeli podporo, tudi vodje obštud. dejavnosti, ki je dajal in čas in sredstva in možnosti, da se je vozikalo, vozarilo, fotografiralo itd., širom cele Slovenije. Mislim da, tov. iz Tribune, ne more zahtevati, da se danes na tem mestu, po enem tednu, če so te avtorji tako intenzivno, pa z poglobljeno hudobijo to zbirali mi ne moremo v treh dneh vam prezentirati, kar je tov. prej rekel, pa res kvaliteten odgovor, tak ki bo, tako konkreten, kot ste vi, ko je šel danes eden préverjat, če Marinko plačuje najemnino ali ne. To je edina stvar, ki ste jo preverili v vsej tej zadevi. Edina stvar. In pa da se javno opravičujete. Mislim, da je človeka lahko žaliti, je pa treba prej vprašat, mislim da v življenju tako komuniciramo. Jaz sem tako navajen. Avtor tega, ki tu sedi, ki je imel vso podporo, sredstva, kupili smo mu pisalni stroj, fotografski aparat, še celo kombi so imeli, da se lahko okoli vozijo, so pač se zavedal in tudi na vse razno razne forume pisali, kjer so mogoče malo drugače k tej stvari pristopili. Ker kot rečeno naš predsednik UO se je ali ni dosti precizno izrazil, je kup stvari, ki jih je treba rešit, nujno terjajo rešitev, vendar to se pa prosim, jaz sem tukaj od marca pa ne da in ne da. Ker so klape ljudi, ki hočejo, to je dejstvo, namenoma delovat, ter uživat v razprtijah! Jaz nisem navajen živeti v kolektivu, kjer so, zjutraj prideš, pa slabe volje. če je pa nekdo že od rojstva navit na to struno, da mora razprtijo delat, pa da ga zato mečejo iz kolektivov ven, kot tov. Kranjca pa iz partije, potem pa če so to avtorji, pobudniki kontrarevolucije, pa mafije, pa I. 48, informbiro pa tako naprej, pa če sem tudi jaz član mafije, saj ste rekel tisti, ki so imenovani so mafija, se pravi čimprej Gašperič, jaz, Mašera, Kos, Marinko, Količnik, ne vem če bi imenovali, ta je že v vojski, torej mi smo mafija, tisti ki niso imenovani niso mafija. Jaz vam povem, da bi lahko šli direktno na sodišče zaradi žaljenja časti, kajti vi meni ne morete trditi, da sem član mafije. Če boste pa dokazal, da sem vam ukradel milion dinarjev, pa prosim kar na Milico. Tako se pa ne bomo pogovarjali. Torej, tudi način, kako je bilo to narejeno, da en hišnik si dovoli pod streho, družbene lastnine, sklicat tiskovno konferenco v katero ni povabljen nihče od mirodajnih ljudi, ki bi lahko kaj pojasnili, pa kaj pametnega povedali, mislim da to nikamor ne pelje. Tam zraven, pa še snažilka, ki je vsa napeta, pa en dosti problematičen gospodar, ki mu tudi zgleda nekaj ne štima v njegovih stališčih do, ravno pri teh zadevah med snažilkami pa med upravo, ki lahko še pa še škode naredi, ker mu zadeve niso pač jasne, malo smo imeli smolo, s takim človekom, boljših ni, za tak denar kot je bilo rečeno. In mi smo imenovali komisijo, ki mu stoji od črke do črke. Tisti odgovor bomo mi lepo tudi pokazali, takim ljudem, ki se na to razumejo (?). Morate nam dati nekaj časa ker oni so se tudi pripravljali, mi pa imamo še drugo delo, ne samo to, ker oni so imeli samo to delo, nič drugega. Tako da bomo pa vsaj v roku enega tedna, kvalificirano in razloženo in vam itd. vsem drugim dostavili, ne v opravičilo ampak v pojasnilo kaj je res. Tam je tudi nekaj stvari, ki so odprte, to je sigurno, nekaj je nepoučenosti, nekaj je iz trte izvitega, nekaj je takega, ko jim je vseeno ali je 10 milionov ali je 2 mil. manj, pa kje je ta denar .... Gašperiča, ki je dobil vezano vlogo, kot delavec, sedem letni član kolektiva na prošnjo, čisto regularno po vrstnem redu, vezano na osem let osem mil. na banko, pa ta denar ni njegov, da je to denar zavoda, namenska štednja in niti ni deset je pa osem. Danes se pa stiska v enosobnem stanovanju, ki je last žene. Veste, to ni kar tako enostavno, da bi človek mirnih živcev domov šel, ko bo zdej to rdečo Tribuno bral. In k meni so prišli tovariši iz Delavske enotnosti, so vprašali kaj je na stvari, vi imate materiale sem rekel, ki vam ga je kolporter tega, telovadnice, dal, lahko pregledate vse, jaz nimam nič proti, ampak dejansko stvar je pa treba preveriti, pregledati, da ne boste šli v kakšno stvar, ki bi razburkal, ta najbolj občutljiv živelj sredi Ljubljane. Jaz mislim, da se dosti zavedam, da ne smemo biti mi tisti, ki bomo, ne pospeševali, niti ne gojili kakšnih hrast tukaj na tem telesu, ker dejansko ni dobro, da se, bi rekel pride do ekscesev na račun anomalij in podtikanja ljudi, ki to namenoma delajo. En dober komunist je v Partiji in tam deluje pozitivno, ne destruktivno. Če je pa eden 73. leta izključen potem za mene vstopa nima in če je še tako užaljen, od prejšnjega podjetja, ne more, pa tukaj se postaviti in zaveznike iskati pri vas, pri stanovalcih, katerim ne moreš vsakemu posebaj, kar se tudi fizično ne da dostikrat, dokazovati kaj je res, kaj ni res. Po pravici vam povem, je problemov najmanj tisoč, s katerimi bi se mogli dejansko ukvarjati od tega kar je bilo že tu malo povedanega, samo ne tako, mogoče ta družba. Družba, jaz to drugače to gledam, ne tako da bi družba miloščino dajala za boljše počutje, ampak je ogromno na interni organizaciji, je dodatnih delovnih mestih. Veste težko bo dobiti ljudi, da bodo šli v službo tam kjer je mafija, zlasti pa zato, ker malo denarja tukaj pade, vam povem, nazadnje bi človek še, na tisto malico ne šel, ker smatram, da že nekdo gleda, da ješ njegovo. In do tega je prišlo, ker se vzpodbuja iz razno raznih pokvarjenih intencij. Mi lahko naredimo, ko se borimo za popravila in zato, da ne bomo nobenega dinarja šparali tam da se bo valjal tam po raznih skladih, ampak bomo zapravili vse, da se to sanira, kolikor se sanirati da. Ampak v pol leta, pa če se toliko let nazaj ni tega intenzivnega delal se pa tudi. Sem zavsako debato, vsako diskusijo za vse, samo nisem pa noben član mafije niti moji sodelavci ne. Če pa bi kakšnega imeli tata, lopova ... bi ga pa najbrž že. Enega smo imeli, bom naglas povedal. Prejšnji mesec, smo najeli človeka za kurjača, kvalificirani vodoinstalater, ker dva to ne moreta opravljat, že par let sta samo dva tam, plus je proti zakonito plus je tako in tako. Smo ga dobili, da bi ga pregledali, če je v redu človek, da ga ne poznaš samo po očeh, dva meseca je bil poizkusni rok, da bi ga potem dali šolati za kurjača, ker more imeti posebni izpit, to poznate. Ni bilo tega deset dni, ugotovimo, da tukaj hodi v prvi blok, h neki punci, dali smo mu stanovanje v akademski kolegij. So bile pritožbe. Sem ga jaz poklical na zagovor kaj ima tam za delati, pravi, jaz hodim samo malo na obisk, imam eno prijateljico, tam Bovec pa tako naprej. Sem mu rekel, dejte se merkat, tukaj je študentsko naselje, v narekovaju podčrtano. Ni bilo tega teden dni, mi prinese nekdo iz I. bloka članek, da je obsojen na 6. mesecev zaradi kriminala. Jaz sem takoj zahteval, da se komisija sestane in se mu odpove, ker ne bo kriminalec v naši sredini. Plus, da je grozil tov., da jih bo pretepel, če bo katera povedala, da tam spi. Smo mu odpovedali, se je zatekel v telovadnico h tov. Kranjcu, ki mu je na lastnoročno diktero napisal pritožbo na sindikat, da je uprava ne demokratična, ne dela samoupravno, da je to, da je ono, cele flancarije, ene par listov in možakar na občino, občina mene kliče in pravijo, dajte tistega Kranjca že umiriti, da ne bo kriminalcev sem pošiljal, ker naj mu raje reče, naj gre službo iskati. Ker mu ne bo noben organ v državi dal podpore. Zlasti, če je v takem delikatnem naselju v službi, kriminalec biti ne more. In to je mafija. Bo pa v enem tednu razmnoženo črno na belo.

KRANJC, hišnik v telovadnici: Tovarišija, če dovolite. Član teh kriminalcev naj bi bil tudi jaz. Ne bom napenjal tega sestanka, ker sem zelo miren. Drži naj to, kar je prej tov. Gašpršič rekel, naj ne bomo osebni. Imeli ste priliko videti, po eni strani, da se ne zanikajo težave, po drugi strani, da so vedeli za težave, pa se ni nobeden vprašal, kako bi pristopili težavam, da bi jih rešili, po drugi strani ste videli, da se za to celo krivi družbo, po četrti strani ste pa videli, da ..., potem ste pa videli, da se gre na osebno diskvalifikacijo tistih, ki so opozarjal. Ne glede na to, kaj kdo kje govori, naj bodo te izjave, ki ste jih slišali za vas uradne, težava, ker jih imam jaz za neuradne. Samo eno je, napadat obštudijsko, šefa, mene, vam povem, da ravno ta človek tov. direktor Maks Završnik, nebi zdajle datuma vedel, to bo povedal tov. Potočnik, ki je takorekoč jokal pri njemu v gostilni, da mu naj nekako pomagamo, ..., da je sam nezmožen, da bi kaj ukrenil. To je ena plat. Drugih treh, kjer smo mi priznani za krivce itd. Res je, da bo ta komisija dala, jaz se tega trdno zavedam od sebe in boj s tem še ni končan, ker pravijo, da če ti dobiš en boj s tem še ni vojna dobljena, ali pa končana. Jaz sem pripravljen iti tudi na sodišče, da se sproži tam tudi ustavni spor, saj razumete. Tudi pri drugih organih sem tudi bil, sem sprožil to. Ne bom sedaj obravnaval sedaj kurjača, pa vse skupaj naprej. Dajte to zasledovati, pa boste videli eno, pa tudi drugo stran. Kajti smatram, da je direktor, ki mu je, ne mi, družba zaupala ta položaj in če ga jaz kot delavec, ker imam vso pravico po ustavi Zakon o združenem delu in po našem neveljavnem statutu, upozorim tov. direktorja in tov. Čibeja kot sekretarja partije, dajte te ljudi poklicati, stvar raziskati pa postavit pred disciplinsko komisijo, ki smatram da je nepravilno da se brez vsakega sklepa samoupravnega organa zakoplje krompir po teh in teh količinah, sem potem jaz tisti, ki napadam samoupravo, tisti, ki so pa to naredili so pa spoštovanja vredni. To je eno. Drugo. Od ventilčkov, do drugih stvari naj bi vam povedal, da smo na vse to opozorili, samo kaj je bilo. Bil je kolektiv, kar smo tudi opozorili, brez disciplinske komisije, brez organa samoupravljanja, ki bi mogel biti že po zakonu 74. leta in še in še. Na vse te stvari smo mi javno opozorili. Ne strinjam se jaz s tem, če sem prišel 17. 10., ko je bil sestanek v tejle sobi z družbenopolitično organizacijo predstavnikom samoupravne, s tov. z odbora sindikata, tov. Čibejem, ko sem poedince imenoval, da so kradli, da je treba ugotoviti, da dajmo razčistiti v okviru kolektiva, ne iti izven, narediti o tem zapisnike in dati pred disciplinsko komisijo te ljudi. Pojavilo se je tudi, da mi, ki smo opozarjali, smo po nezakonitem vstopu, ker volitve si upam tukaj trditi, prosim, da se tudi zapiše, da so bile nezakonito izvedene v vse samoupravne organe s pomočjo predsednika sindikata, smo mi leteli iz vseh organov ven, tiste, ki pa so to delali, pa so dali celo v samoupravno delavsko kontrolo. Lahko bi govoril še in še samo potem se bo tole res dolgo zavleklo. Ravno tako se ne strinjam, ker sem opozarjal tov. direktorja o tem, ne more zanikat, ker so priče, ki pravi da ima fotokopije, da je bivši direktor neopravičeno dobil telegramsko nakazano, ko je bil na bolovanju mil. dinarjev, ki ga nobeden samoupravni organ ni odobril, ... To je potrdil tudi Vinklar vam na teh sestankih, da so to dokazi. On je dolžan, temu je družba zaupala, da to pride pred kolektiv, da javno pove in da tistega, kar je bilo nezakonito kaznujemo. To se do danes še ni zgodilo. To naj bo moj odgovor. Ostalo pa dajte zasledovati. Bojo pisali tudi v Komunistu, bo pisala tudi Del. enotnost in bo pisala tudi Tribuna, pa bomo videli, sodišča so pa v Ljubljani. To bi bil odgovor, ne vem, če sem zadovoljil, če ima kdo kakšno vprašanje. Povem, drugače se pa ne bom, dokler ne bom pregledan, več spuščal.

Disciplinski IV. bloka študentka: Jaz bi rada nekaj dopolnila. Verjamem, da tov. direktor in vsi ostali so bili prizadeti ob imenovanju, da so mafija, verjamem, ampak mislim sedaj, če ni to tov. Kranjc povedal in lahko jaz povem, da je lahko tov. Kranjc užaljen, če ga tov. direktor imenuje tam enega hišnika in napihnjene snažilke. Ker to je pa čisto sigurno, da to delavci na njih naj bi slonela naša družba, naše samoupravljanje itd., da tako delavci in študentje, ki smo tudi zelo prizadeti nad nami se vse prikriva. Naj povem sedaj en primer. Več kot eno leto smo imeli neveljavni statut, ki so ga vsi izdali za veljavnega. To je prvo. Osem mesecev smo govorili o domskem redu, da je sprejet, da je veljaven, kar smo dobili po osmih mesecih da ni res. Zakaj se je prosim tov. Gašperčič to nam prikrivalo. Da imamo statut, oktobra, novembra je bil sestanek sveta zavoda, tam sem jaz postavila vprašanje, kako je s statutom, kako je z domskim redom, nakar je tov. Sajevic pripomnil, da je zelo tehtno vprašanje, nakar ste se začeli vi vsi spogledovat in šele nato ugotavljat kaj je statut in kaj je domski red, kaj je sprejeto in kaj ni sprejeto. In še takrat na svetu zavoda je bilo pritrdilno povedano, da imamo statut in ta domski red, ki je sprejet in je uveljavljen. Zakaj se je moglo eno leto to pred nami prikrivat. To je sedaj moje vprašanje.

GAŠPERČIČ: Torej jaz vem, kaj je s statutom, samo toliko vam lahko povem, jaz nisem niti kompetenten v takih vprašanjih razpravljati, ampak ... še prej pa je bil tov. Kogoj na svojem mestu, smo se že takrat borili, da bi dobili ta statut enkrat, pečat na njem. Vendar moram reči in tukaj bi moral spet ukriviti družbo, to se pravi skupnost in spet občino, ki se nažalost ona ne izjasni. Ne vem iz kakšnih razlogov ali iz strahu ali iz nedelavnosti ali iz kakšnih drugih.

KRANJC: Jaz bi še pojasnil. V zadnjem času pa kljub temu, da smo to že pisali in govorili nas je zelo vrglo s tira. Eno si zapomnite, da jaz od tega zavoda ne potrebujem ne posojilo, ne stanovanja. Gledam pa celoten kolektiv, nič posamezno, pač pa kolektiv delavcev, tole bi povedal, kar se zadeva delavcev in študentov. Sigurno me bo kdo držal za to besedo, ker zapisniki pri nas vemo kakšni so, ampak so tukajle trije predstavniki zavoda, ki bodo morebiti drugače prikazovali, dogaja se pa takole. Lani dec. meseca, sestanek zbora delovnih ljudi, smo se krčevito kregali, kam s 40 milijoni, ki je ostal celoten prihodek od lanskega leta. In takrat so bili eni za dobiček, da se raztala, eni ne, potem je tov. direktor vstal, kar mu dam tudi prav in rekel dajmo tako narediti, da se 20 razdeli, 20 pa prenese v drugo leto, če čemo dobro gospodarit. Vse to je bilo v redu, zavod je tisti denar sprejel, seveda so pa zdaj delavci, glede na ta članek v Tribuni, je pa malo strah jih, ker se je obljubilo, da se bo delila ena plača, to še ni uradno, in na kolegiju v tem letu pa je prišlo ven, da je viška 260 milijonov. Kako se v mesecu decembru to ni vedelo ... strokovnih služb, v januarju se pa je.

GAŠPERČIČ: Jaz, kot predsednik sindikata, moram eno stvar reč. Zadnje leto sem se silno branil, da ne bi bil več predsednik sindikata, pa ne zato, ker ne bi do sedaj karkoli delal, ampak zato ker vem, kakšni težki problemi so danes s samoupravljanjem, ampak so delavci rekli, če ne bom jaz, potem ne bo apsolutno ničesar. Jaz sem rekel ne bom delal več, ker vem kakšni problemi so, vem kako sem izpostavljen, vem kako IO ...

KRANJC: Izpodbijam, to kar ni res, že na volitvah v sindikat, če dovolite tov. Gašpršič ste prišel vi s tem ven, da mora biti predsednik sindikata ličnost, razgledan človek, ampak, da to ne more biti en navaden delavec, prosim držite me za besedo in naj se ponovno tu napiše, s tem parolam se je širilo okoli.

GAŠPERČIČ: To ni res.

KRANJC: Tov. Gašpršič, zdajle vam kar povem ...

Študent: samo nekaj, jaz mislim, da to ni stvar naših študentov, to je stvar kolektiva, da uredi kdo bo predsednik sindikata.

GAŠPERČIČ: Samo jaz sem hotel to reč, da smo se mi, pravzaprav, v okviru sindikata dosti pogovarjal, da bi te probleme rešili znotraj IN TUDI ZUNAJ, AMPAK NA ŽALOST, TO JE BILO V PREJŠNJEM OBDOBJU VLADAVINE UPRAVE. NISEM JAZ, TISTI BUDŽO NA UPRAVI, JAZ TEGA NIČ NE REŠUJEM, AMPAK JE TAKO. JAZ SEM SE DVE LETI BORIL, ORGANIZIRALI SO SAM. DEL. KONTROLO, AMPAK SO VODILNE SILE(?) TO PREPREČILE.

KRANJC: Katere? To je protizakonito, sedaj smo pa tam.

GAŠPERČIČ: Sedaj jo imamo, čim je novi direktor prišel jo imamo. Ampak so rekli to naj izvršni odbor dela, IO pa je rekel, da tega ne more delati.

KRANJC: Dejstvo je, tov. Gašpršič, da do tega članka nebi prišlo, govorim zato tukaj sedim, ki smo mi poslali, neglede na to, da smo notri opozarjali, da se ni nič uredilo med občino, je edino samoupravno pot pravilno ubral Občinski sindikalni svet, občine Vič-Rudnik. Ta je tist, problematiko v samoupravi in druge konflikte študentskih domov poslal nazaj v kolektiv, takoj na tisto, ko bi sindikat dolžen bil, da da obravnavo delavcem, da delavci precenijo, dajo svoje soglasje, kaj je in kaj ni, je sklical sestanek v tej sobi, ki naj bi bil Izvršni odbor sindikata in je pod točko Ad 2 obravnaval anonimne pisalce tega pisma, zavzel do teh anonimnih pisalcev, ki naj bi bili mi, ki smo uradno poslali svoj stališče, ki ga do danes še delavcem ni povedal. Potem je bilo 6 sestankov, od tega 4 zbori del. ljudi in sindikalna konferenca, ki ni prišel s to problematiko natipkano ven, da bi delavcem prebral, ampak je poedine tov. Gašpršič v pisarno klical, pa kazal anonimno pisanje, to je tisto, kar smo vse objavili in na vsakih sestankih tudi natolceval, češ imamo dokaze, da so anonimno pisali. Zakaj se ni dalo delavcem v obravnavo, da bi delavec zavzel stališče. Če bi se to naredilo, verjemite mi Tribuna ne bi imela kaj pisati.

GAŠPERŠIČ: Delavci so to vse videli in vedeli, tov. Kranjc.

KRANJC: To ni res.

GAŠPERŠIČ: Delavci vse vejo in vse so videli.

KRANJC: A seveda, pri nas delavci vse vedo.

GAŠPERŠIČ : Kaj so pa člani izvršnega odbora.

KRANJC: Takrat, ko ste to razpravljali niso bili člani izvršnega odbora. No saj, je pa tudi v Tribuni objavljen, kdo so bili na tem sestanku.

GAŠPERČIČ: Seveda, to so bili člani IO! Sklep je bil glede tega zavzet.

KRANJC: Ki se pa delavcem ni posredoval.

GAŠPERČIČ: Kako, da ne.

KRANJC: Ja kdaj?

GAŠPERČIČ: Ja, če je pa bilo objavljeno, na oglasni deski.

KRANJC: Na kateri. Ena je na upravi ... Kako mi morate sedaj v ksiht lagat?

GAŠPERČIČ: Ni res.

KRANJC: Potem pa ni čudno, če imajo človeka za neumnega. Sej se ne bi čudil, če bi res to potrdili, saj bodo mogli narediti.

GAŠPERČIČ: Druga stvar je pa sedaj, ali je IO dolžan spreminjat celotno org. zavoda, ali je ni. IO je dal pobudo in to je dosti za prvo akcijo.

KRANJC: Ja kakšno pobudo, on je bil dolžan, da je dal delavcem v razpravo. Zakaj je delavec prikrajšan, zakaj ni bil seznanjen s to problematiko. Bali ste se pa skrivali.

GAŠPERČIČ: Posluš, jaz mu dam tudi funkcijo sindikata, če to želi (Kranjcu, dop. ured.)

KRANJC: Ne, mene je obštudijska predlagala v sindikat, pa je tov. Gašpršič rekel ne, taki ne morejo biti v sindikatu niti v samoupravnih organih.

GAŠPERČIČ: Nihče ni predlagal. Če je pa kdo na dvorišču predlagal, oprostite, to za mene ni predlog.

KRANJC: Res je, da je za vso to svinjarijo najmanj kriv tov. Završnik. Res je tudi, da je od ta starega direktorja veliko nazaj, samo upam si pa trditi, da dokler bodo poedini ljudje, na vodilnih tukaj, tudi tov. Završnik, ne bo nič spremenil. Ker ne bo mogel.

ZAVRŠNIK: NO SEJ, V GLAVNEM, BODO NAJBRŽ TI, KI SO JIH MOGOČE OMENILI ... AMPAK TI VODILNI SO ŽE TUDI TOLIKO, RADI RAZNO RAZNIH STVARI IN POSEBNIH TEŽAV(?), PA PSIHIČNO ŽIVČNO UNIČENI IN DEJANSKO BO TEŽKO DOBITI DRUGE, KER VSAKO DEL. MESTO, VI DOBRO VESTE, PA TOV. TUDI, mogoče vi iščete posteljo mi pa stanovanje za delavca, teh ni. Če mi eno tovarišico vzamemo iz druge republike, ji moramo črno na belo podpisati kje bo spala, če ne jo ne moremo vzeti. Če pa hočemo enega računovodjo dobiti, moramo pa tudi od kje vzeti, pa malo več. Malo ljudi je tukaj, ki so prišli s stanovanjem. In tiste boge peške, 20 mil. na leto se tukaj nabere 5 % od plač za stanovanjski sklad. Zdaj pa prosim, koliko let naj se čaka, da bo eno stanovanje kupljeno. To tudi ni problem družbe, je problem zavoda, ker je gospodarska organizacija, naj se obrne kakor ve in zna. Kamor bi prišli s tem, bi rekli, kako pa mi rešujemo. Bojimo se odtujiti vsako posteljo vam. Celo to da bi kakšno dodali, kot sedaj alla ti balkoni sedaj. Ne letamo zastonj pa forsiramo. Nas bi lahko dali pred sodišče. Mene osebno petkrat, pa ne zato, ker sem mafija, ampak zato, ker sem za Bežigradom prehitel razno razne normalne postopke ki so kaznivi, da bomo 10. marca, mislim, da se ne bom za jezik vgriznil, svečano zazidali tisti prvi kamen, za novi blok. Od avgusta do sedaj ... do 75. leta, in mene bolj te zadeve, da to naredim začnemo takoj drugi blok tam gori, da istočasno osvojimo družbeno prehrano tam, ki je ni in dosti opozarjamo, kje bodo ti fantje jedli, da bodo kolegice namesto kolegov dobile ekvivalente tukaj, v naselju, pa da še kaj naredimo, pa da te pipe te trapaste dolgo trajne zadeve odtujimo, kakor se bo pač dalo. Najbrž ni potem to vse. Pri tem jaz ne rabim, če me prav razumete, jaz rabim sam sebe, pa enega, da pride zraven in mi kaj pomaga. Ne da bo eden za menoj letal, ali sem jaz tam na občini to naredil ali nisem, da se bo v akcijo spravilo. So pa tudi taki, ki so na to struno naviti in raje prčka, kakor pa da bi pomagal.

Bom na kratko povedal, meni se ljudje tukajle kar smilijo, mi smo, če na pamet povem Kranjca karikiral, ampak vam povem, da danes ni tako enostavno odgovoriti pravočasno na vse zadeve, ki jih Zakon o združenem delu predvideva. To imajo določene službe, v raznih tovarnah imajo cele službe, cele pravne oddelke itd. Tukaj nimamo nič. Na vas se nasloniti dosti ne moremo. Ker sem jaz tudi računal, da bo Univerza kakšnega pravnika v zadnjem letniku posodila, da bo tukajle na praksi, malo to, malo to nam pomagal, mu damo parsto jurjev honorarja, pa smrt fašizmu. Pa če ga jaz ne morem dobiti, če letam ... do dekanata pravne, za enega takega fanta, potem pa tudi ne vem. Eden je prišel na prakso, rade volje smo ga vzeli, pa pomagali. Jaz sem mu nekaj povedal, on nekaj itd., pa fant pred diplomo, ne vem, najbrž je nekaj videl. Ampak, tukaj vstopil tudi za boga ne bi. Ker noče nobeden. Ker se vsak boji, teh relacij. Ne nas mafije. In jaz sem tov. dr. Sajevca, za ta statut, smo sedaj najeli tov. pomočnika gl. tajnika, da nam bodo v dveh mesecih vskladili, tistega starega predlaganega ki nam je bilo rečeno, delajte po njem, ker sicer danes nebi imeli še tega, ne bi imeli Upravnega odbora, ne bi imeli sveta, komisije za disciplinsko, ne bi imeli komisije za delavsko kontrolo, ne bi imeli nič. Ker bi rekli, ker nimate statuta ni treba tudi tega. In dejansko, kot je bilo prej rečeno, v celi Sloveniji, noben zavod nima statuta. Jaz sem osebno pritisnil kakor sem mogel, imam priče, pa še dva tukajle sedeča. Na občini, na ... ... sem rekel tov. ne to tako labavo gledati vi ste tukaj profesionalci ... dajmo to razčistit, se vsest, pa lepo to ven dati, ker je to živa stvar, treba spremljat treba dodajat. Potem pa pridemo skupaj, pa pravijo, ja kaj pa vi delate, ko nimate statuta. Samo potem je neznosna taka diskusija, ker ne pridemo do konca.

Študent: Jaz mislim, da je tukaj notri res kočljiv položaj partije, ZK. Kaj je ona storila za vse to.

ZAVRŠNIK: To morate pa drugje vprašati. Tukaj je Partijska org. praktično eno leto, pa še ne najbrž. Se je praktično dosti trudila, kolikor se je mogla. Vrata so odprta kdor želi. Jaz trdim, da vsak ne more biti član, to je čisto sigurno, da ne. More imeti neke kvalitete, ne tak ki je izključen, tak pa sploh ne. Tisti, ki pa malo dobro namerno radi pomagajo in konstruktivno sodelujejo, po postopku, ki je pač predviden. Mi bomo v enem tednu imeli to pripravljeno, vas bomo poklicali. Samo ne biti užaljeni, če vas pokličemo, ker jaz sem vas mislil, že sedaj povabiti, pa sem si rekel boljše, da ne ker se bo spet župa kuhala, da se nekam vtikamo v stvari, ki se nas ne brigajo in ko bo to kvalitativno narejeno, ko bo kvalificirano z dokumenti zraven priloženo, mogoče bo tudi kakšna fotografija, kot kontra ... pri občini, bi to mi dodali, potem boste pa lahko tisto še pa še gledali, ocenjevali ali pisali ali karkoli, ker ne bi rad, da bi se srečevali, kje drugje, na kakšnih forumih, kajti težko bo umiriti tiste, ki se čutijo res osebno prizadete.

„Alinsi il y a eu de l'histoire, mais il n'y en a plus." – „Potemtakem je zgodovina bila, je pa ni več." KARL MARX, Beda filozofije. Marx-Engels, Izbrana dela, II. zvezek, str. 488

„zdravniki velikih ljudi"

DR. ROMAN ZA „IZOBRAŽENCE"

Ko pri nas govorimo o knjigah, ponavadi pozabimo na razredni boj. Tokrat govorimo o knjigi, da bi se spomnili na razredni boj.

Izšla je knjiga g. Heinza Sponsla ZDRAVNIKI VELIKIH LJUDI. Knjiga je izšla v slovenščini zelo hitro, komaj leto dni po izidu v nemščini. To je ažurnost, vredna pohvale. To je bliskovita naglica, če pomislimo, da je bila v tridesetih letih po naši socialistični revoluciji in v stotih letih po Marxu in Engelsu prevedena komaj petina njunih del, v petdesetih letih po Leninovi smrti pa nič več kot desetina njegovih spisov. O sodobnejšem tujem marksizmu raje sploh ne govorimo. Težko pa je gledati, kako nam marksizem v pretežni meri še zmeraj govori v tujem jeziku, medtem ko različni buržoazni pisuni tako hitro zabrbljajo po slovensko.

No, klasiki marksizma in njihovi nasledniki so pisali knjige, ki niso zanimive za vsakogar in so napisane tako, da bralca ne pritegnejo takoj. Pisane so tako, da marksizma ni mogoče jemati za hec. Buržuji se teh knjig otepajo in nadležno se vsiljuje neprijetno vprašanje, koliko komunistov jih študira ali vsaj bere, če je komunistov v Sloveniji okoli sto tisoč, te knjige pa izhajajo v nakladah od celo pod tisoč do tri tisoč izvodov. Nasprotno pa je knjiga g. Sponsla „zanimiva za vsakogar in napisana je tako, da bralca pritegne, najsi jo odpre kjerkoli", kakor nas prepričuje zavihek knjižnega ovitka. To v prozi seveda pomeni, da je to taka knjiga, ki potegne denar iz bralčevega žepa, ki bralca zvabi, da odpre – denarnico. To pa je tisto, kar je založbi – se bojimo – edino pred očmi: realizacija presežne vrednosti. To je tisto, za kar založbi – očitno – edino gre: ne morda za produkcijo dobrih knjig, knjig, ki bi bile dobro orožje proletariata v razrednem boju, ki še ni izbojevan, ampak za izbojevanje profita. Tako nam ZDRAVNIKE VELIKIH LJUDI vsiljuje transparent razpet čez Cankarjevo ulico, medtem ko je marksistični literaturi v glavnem prepuščeno, da se propagira, kakor to pač sama zna. Ker transparente piše reklamna psihologija in ne delavec–revolucionar, bojujoči se komunist zvemo za izid buržoaznega ideološkega zmazka, ne pa za izid prve knjige Leninovih izbranih del ali Roze Luxemburg. Tako kakor knjiga preneha biti orožje v razrednem boju proletariata (kar pomeni, da postane – oziroma ostane – orožje proti razrednemu boju proletariata), transparent preneha biti sredstvo revolucionarne propagande (propagira se sicer revolucionarno, ne propagira pa se revolucija).

Gospoda Heinza Sponsla knjiga nam visi nad glavami. To kljub vsemu še ni tako nevarno. Nevarnejše je tisto, kar naredi v glavah. Ne bomo se ustavljali pri vprašanju, koliko in kako so posamezna poglavja te knjige ideološko (buržoazno ideološko) nabita. Toda celo če predpostavimo, da sploh niso ideološka (čeprav so!), je knjiga vendarle buržoazna ideološka subverzija. In to po svoji strukturi, po svoji Ideji, Zamisli, Tendenci. Kot taka je spodkopavanje socialistične revolucije, ki je toliko nevarnejše, ker se dogaja mimo bralčeve zavesti, za njegovim hrbtom.

G. Sponsel nam pripoveduje o Beethovnu, von Bismarcku, Churchillu, Freudu, van Goghu, Hitlerju, Hemingwayu. Leninu, Johnu Kennedyju, Napoleonu Bonapartu, Eviti Peron in papežu Piju XII. Vsi so „veliki ljudje". To menda ja ni sporno? Pa se bomo vseeno vprašali, zakaj so ti „veliki ljudje" „veliki"? Vprašenvati moramo, ker smo marksisti. Na nasprotni strani si g. Sponsel kot dober buržuj vprašanj sploh ne zastavlja in vedno začenja kar z odgovori.

Zakaj so torej „veliki ljudje" „veliki"? Zato, ker o njih piše „v vsakem leksikonu, v vsakem učbeniku" – je pri roki odgovor. Toda, g. pisatelj, kako piše? In še: na kakšne avtoritete se sklicuje ta pišoči ideolog, ki je celo tako pameten, da je med „viri" vedel navesti tudi Leninove Ausgewahlte Werke? ! Na avtoriteto vladajočega – meščanskega – razreda, ki piše učbenike in leksikone. „Vire" pa navaja zato, da bi celi ideološki pisariji morda dal nekak „resen", če ne „znanstveni" videz. Kar se nas tiče, bi se mu ne bilo treba truditi, njegov izdelek jemljemo tudi brez „virov" hudičevo resno.

Vprašujemo se naprej: Za koga so ti „veliki ljudje" „veliki"? Za „ljudi" (če je treba, tudi z velikim „L") seveda ne, ker v razredni zgodovini „Ljudje" ne obstojajo. To so vedno že ideološki konstrukti in marksistična analiza zna hitro razkriti njihovo imaginarno občost ter pokazati njihovo dejansko konkretno razredno družbeno pozicijo. Za koga tedaj? Ali za buržoazijo ali za revolucionarno delavsko gibanje? Toda takoj, ko se tako vprašamo, dobimo odgovor: Lenin za komuniste, Pij XII. za konzervativno katolištvo, Hitler za fašistično in fašistoidno meščanstvo in lumpenproletariat, ameriški predsednik za „svobodni svet" itd. Ta odgovor razkroji ponujeno celoto „velikih ljudi". O „velikih ljudeh" kot takih ni več mogoče govoriti. Ideologem je razparan in spregovori razredna pozicija.

Ta odgovor tako zastavi odločilno vprašanje: Če ne moremo, še zmeraj na tleh razredne zgodovine (oziroma „predzgodovine", kakor pravi Marx), čvekati o „velikih ljudeh" kot takih, o „velikih ljudeh" kar tako, kako nam potem lahko ponujajo knjigo, ki počne prav to? In kaj to, tu in zdaj, pomeni? Vprašujemo se, na osnovi česa je mogoče vreči v isti pisker Lenina in Hitlerja, komunista Lenina in zagrizenega protikomunističnega papeža, revolucionarnega proletarskega politika Lenina in buržoaznega politika Churchilla, Lenina – kritika imperializma, in imperialista Kennedyja, vodilnega bojevnika delavskega gibanja Lenina in junkerskega sovražnika delavskega gibanja Bismarcka itn.? ? ?

To so nesoizmerljive „količine", jasno je, da to ne gre skupaj. Če pa se naj te ljudi veeno prekuhava v istem loncu (v ideološkem talilnem loncu Sponslove knjige), potem je treba zbrisati tisto, po čemer se razlikujejo, kar jih razlikuje. To pa je komunist pri Leninu, nacist pri Hitlerju, junker pri Bismarcku, vrhovni katoliški hierarh pri Piju XII. itn.*

Kaj ostane? Ostane tisto, kar je vsem tem „ljudem" skupno. Razreši se skrivnost skupnega imenovalca, ki je vse te „velike ljudi" omogočil nanizati na isto nit, ki jih je naredil primerljive in ki torej pripoveduje, da so v osnovi enaki. Ta skupni imenovalec, ta skupna substana, so – zdravstveni problemi! „Državniki in umetniki (kaj pa Freud?), o katerih je tu beseda," nam razodeva g. pisec, „so vsi osvetljeni z istega zornega kota, z vidika njihovih zdravstvenih problemov." Pa še več, ta gospod Sponsel je pravcati demokrat: Ne samo, da je naštetim „državnikom ali odličnikom" (kakšni izrazi!) spregledal medsebojne razlike, tudi „malim" in „nezanim" ljudem naklanja veliko zadoščenje, kar perverzno možnost, da se lahko enačijo z „velikimi" in „znanimi": „Našteti državniki ali odličniki so med sabo močno različni, vsi pa so tu orisani z vidika njihovih zdravstvenih problemov, torej s tiste človeške plati, ki je skupna vsem ljudem, malim in velikim, znanim in neznanim."

Nas pa zdaj ne zanima ta demokratizem, temveč socialistična revolucija. Vprašujemo se, kaj vse to pomeni. Kaj se je zgodilo?

Kaj se je zgodilo, ko je bil zbrisan komunist pri Leninu, katoliški hierarh pri Piju XII., nacist pri Hitlerju itn? Zbrisana je bila zgodovinska razredna pozicija posameznih „velikih ljudi". Brisan je bil razredni boj, brisana je bila zgodovina, zgodovinska določba, da je ostal „naravni" substrat, na katerem buržuj gradi svojo Skupnost.

Buržoazni razred lahko ohrani eksistenco svojega gospodarstva samo, če po eni strani ohrani razredno strukturo družbe, po drugi strani pa utiša razredni boj. Da bi to dosegel, mora razredno družbo prikazati kot brezrazredno, družbene neenakosti zakriti z videzom enakosti, posebne razredne interese speljati pod obči „naravni interes", konkretne razredne razlike subsumirati in priravnati abstraktni družbeni občosti, nasproti dejanskem izkoriščanju človeka postavljati abstraktni humanizem . . .

Sponslova knjiga se cela pridružuje tem prizadevanjem. Z izbrisanjem različnih zgodovinskih razrednih stališč je g. pisatelj izluščil neko nadrazredno „obče". To „obče", ki je udušilo vse razlike, vso zgodovinsko konkrecijo, v čigar „naravnosti" je zgodovina ugasla, in je tako „skupno vsem", je hkrati s tem dobilo ustrezno vseobvladujočo moč, je nad vsemi in obvladuje vse.

Ker po meščanskem naziranju delajo zgodovino „veliki ljudje", zdaj zvemo, da jo delajo v zadnji instanci zdravniki. Ti so močni tudi tam in tedaj, kjer in kadar so „veliki ljudje" šibki: „Ko so mogočniki postali pacienti", so postali njihovi zdravniki „močnejši od mogočnikov". „Možje v belem, ki bedijo nad zdravjem in delovno sposobnostjo velikih mož, prav s tem nekako soustvarjajo zgodovino," je napisala buržoazna gnila zavest na zavihek ovitka.

Svojčas je „vladal katolicizem". Kot tista občedružbena institucija, tisto „obče", v katerega se je stekalo vse družbeno življenje, „obče", ki je kot angel varuh bedelo nad družbo, da je življenje, tj. družbena produkcija in reprodukcija ljudi in stvari, teklo in potekalo, kakor je bilo „treba", je pomagal vzdrževati razredno vladavino. Meščanska revolucija je napravila temu konec. Ni pa naredila konec razredni vladavini. Zdaj je treba ohranjati razredno gospodstvo buržoazije. Sponslova knjiga spada v vrsto tistih knjig, ki konstruirajo tisto „obče", ki drži družbo skupaj, da je razredna protislovja ne razženejo na koščke, v obliki „zdravstvenih problemov". Cerkev nadomešča z bolnico, namesto „navadnih" farjev nastopajo zdaj zdravniki – farji v belih haljah, različni razredni interesi so prevedeni v enega vsem skupnega: da bi bili zdravi, da bi ozdraveli. Nič več ni tu človeka–komunista, tam človeka–filista, drugje človeka–fašista itd., marveč je samo še „človek, ki naj bi ga ozdravili", torej človek–pacient, katerega življenje je v tujih rokah.

Za nas marksiste pa noben človek ne more biti „le človek, ki naj bi ga ozdravili". Ne Lenin, ne Hitler, ne papež, ne g. Sponsel in nihče izmed tistih, ki so ta Sponslov ideološki strup pomagali razpečati tudi v naši družbi. Kot komunisti odločno nastopamo proti slehernemu poskusu, ki bi hotel izenačevati revolucionarni proletariat z buržoazijo, ki je že davno prenehala biti revolucionarna, nosilce proletarskega razrednega boja z meščanskimi politiki, voditelje delavskega gibanja z buržoaznimi „velikimi ljudmi". G. Sponsel pa, zamolčano, enači Lenina in Hitlerja. Ne samo s tem, da na Lenina gleda na enak način kot na Hitlerja, tj. s tem, da ga obravnava v svoji knjigi, temveč tudi v „spremni besedi". Zanj sta in Lenin in Hitler avtokrata in diktatorja, ki sta pognala v smrt miljone ljudi in pustila za sabo gorje in razdejanje, in ki so ju zato atentatorji skušali spraviti s sveta. Ob tem pisatelj pledira na zdravnike, da bi stopili v boj s „primerno injekcijo".

Nam komunistom je jasno, da z izbrisanjem revolucionarnega proletarskega razrednega stališča ne dobimo Lenina-bolnika, Lenina-pacienta, ampak izgubimo Lenina. Tega pa ne smemo dopustiti. Lenin, ki ni več komunist, za nas ni več Lenin. Lenin je za nas velik prav zato, ker je bil komunist, boljševik, bojevnik oktobrske revolucije, buržoazija pa ga sprejme med „velike ljudi", samo če vse to preneha biti. In po drugi strani: Hitler, ki ni nacist, ni več Hitler. Proti takemu Hitlerju se nam ni treba bojevati. Toda proti Hitlerju se moramo bojevati!

Prav tako dobro vidimo, da je Sponslovo brisanje razrednih zgodovinskih „prilastkov" pri „velikih ljudeh", da je to brisanje razrednega boja element protiproletarskega razrednega boja, da je v funkciji razrednega boja buržoazije.

Kot marksisti stojimo na stališču revolucionarnega razrednega boja. Medtem ko g. Sponsel tudi slovenskemu bralcu prišepetuje, da razredni boj ni pomemben, da naj nanj pozabi – in je to celo reklamirano in nekateri na ta račun polnijo denarnice –, mi kot komunisti vztrajno ponavljamo, da je prav razredni boj tisto bistveno vprašanje, na katerega predvsem ne smemo pozabiti. Kjer buržoazija, njeni ideologi in apologeti zatrjujejo enotnost in harmonijo, razkrinkavamo razlike in protislovja. Za nas je vsako brisanje razlik kontrarevolucionarno. Razredni boj je življenje razlike. Naj živi proletarska revolucija – najradikalnejša razlika! Smrt buržoaziji in njenim ideološkim hlapcem!

* Če večina Sponslovih „velikih ljudi" predstavlja „čiste tipe", pa sta Beethoven in Freud kot „velika človeka" sama protislovna: revolucionarno glasbeno delo in konzervativna politična zavest, revolucionarno znanstveno delo in ne ravno revolucionarno ideološko stališče, zgrajeno na predstavi o tem delu . . .

UREDNIŠTVO

Jaroslav Hašek BOŽIČ ZAPUŠČENIH iz zapiskov čustvenega človeka

Hudo čustvene narave sem in mislim, da me nihče ne mara. Moja mlada leta so bila nevesela. Ljudje so govorili, da mi mati ni prava mati in oče ne pravi oče. Tega nisem raziskoval, vendar mi to do današnjega dne ne gre v glavo.

Rednik mi je bil stric, gozdar v šumavskih hribih, ki je bil z menoj hujši kot gozdni čuvaj Vavruch z divjimi lovci v knjigi gospoda Klostermanna „Iz sveta gozdnih samot". Nečloveško me je mučil.

Domislil se je na primer, da moram biti utrjen kot gorski hrasti. Zato sem dobival trikrat na teden za kosilo repo z grahom, ki sem moral na njem vselej pred kuhanjem po dve uri klečati, da bi se zmehčal.

Druge krati me je vodil s seboj v gozd in me učil s takimile ročnimi puškami, ki so me ob strelu podrle na tla.

Nekoč sem mu ob tej priložnosti obstrelil pomočnika, ki je imel po nesrečnem naključju na sebi hlače gospoda gozdarja.

Stric je dejal, da me ubije, potem se je pa le premislil in me odpeljal v samostansko gimnazijo k očetom piaristom v Pribram.

Tam sem postal še bolj čustven. Molili smo po deset ur na dan. Pet ur latinsko, tri ure češko in dve uri nemško. Pater noster, qui es . . . Otče naš, jenž jsi . . . Vater unser, der du bist . . . Pridiga je bila tako ganljiva, da sem jokal. Navadil sem se z vsakomur sočustvovati. Ko je častiti pater v pridigi pripovedoval, kako so poganski razbojniki sv. Lovrenca v olju pekli, mi je bilo vroče. Ko je razlagal, kako se je sv. Benedikt z drugovi utaboril v snegu na gori Monte Rosso, me je zeblo.

Ko sem dospel do septime, sem doživel nekaj velikega: Surovi stric je umrl in mi volil (ubogi rajni) vse svoje premoženje: deset tisoč goldinarjev.

Urad za varuštvo mi je določil za varuha rajnikovega prijatelja, ki je bil upravnik pošte v pošumavskem mestecu.

Prvo njegovo dejanje je bilo, da me je izvlekel od piaristov in me odpeljal v Klatove, da bi tam dokončal gimnazijski študij.

Nikdar preje nisem videl onega gospoda, zdaj pa me je ta človek na vsem lepem objemal, poljuboval in me v Klatovih gostil z veliko papriko in šestimi kozarci piva.

Dotlej nikdar nisem kadil in ko mi je po kosilu ponudil viržinko, ki sem jo do polovice pokadil, sem moral naglo ven in tam zunaj se me je polotil sum, da se me hoče znebiti, da bi mogel imeti onih deset tisoč goldinarjev sam zase.

No, vidite! Tako neveselo je potekala moja mladost.

Počitnice sem preživljal pri varuhu. Ni mi bilo hudega, vendar sem dobro čutil, da me nihče nima nesebično rad. Ko sem opravil gimnazijski študij, sem študiral češčino in nemščino.

V tem času sem začel pisati pesmi. Postal sem sobesednik privrženec katoliške moderne. Razen moderno pobožnih pesmi sem pisal čustvene pesmi v katoliške časnike.

Pri prvem državnem izpitu sem padel.

Ko je za to zvedel neki katoliški list, mi je ponudil, naj vstopim v njegovo redakcijo.

To ponudbo sem sprejel. Pisal sem proti socialistom, realistom, naprednjakom in anarhistom.

Eden mojih člankov je dvignil hrup. Napisal sem, da si redaktorji socialističnih listov kopajo noge v šampanjcu, da si oblačijo naravnost iz Pariza naročene svilene srajce, da velevajo natirati parkete svojih prostorov s popolnoma čistim čebeljnim voskom in da po vsakem shodu ljudstva jedo ostrige, kopune, polže, prašičkova pljučka s citrono, piščance v žolici in brunšviško salamo.

Od vseh strani so mi k temu članku čestitali. Zadel sem v živo. Socialisti na moj članek niso odgovorili. Sram jih je bilo.

Glavni urednik me je objel in dejal, da naj mu razložim vse svoje dotedanje življenje.

Kakor tukaj nisem lagal, tako sem tudi njemu razložil ves potek svojega življenja od a do ž.

„No," sem dejal, „zdaj razumete, zakaj sem tako čustven človek."

„Umem, umem, popolnoma umem, docela umem, kakor to, da je Bog oče nad menoj, tako to umem! Prihodnje leto izdamo koledar za katoliško ljudstvo. Dragi gospod kolega, vi nam vanj napišite delo, ki bo govorilo duši, delo, ki se bomo ob njem razjokali. Napišite povest: „Božič zapuščenih."

Zahvalil sem se mu za to zaupanje in obljubil, da bom v ta namen opravljal študije na Sveti večer.

Božič zapuščenih! Ti dve ganljivi besedi!

„Kaj vam je, gospod kolega? " me je vprašal glavni urednik ob slovesu.

„Solzim se," sem odgovoril in koraki odhajajočega so preglušili moj jok . . .

II.

Ve ljube, ganljive, božične povesti! V zadnjih desetih letih jih je bilo na Češkem natisnjenih preko pet tisoč. In kako žalostnih! Kako ganljivih, kako nežnih, kako milosrčnih!

Tristokrat so v njih zmrznili piskrovezi, ki so na Sveti večer zgrešili pot. Petstokrat je iskala sirotica mater in šeststo sirotic v teh pettisoč božičnih povesti je zmrznilo na materinem grobu. To so strateške katastrofe.

Več kot dvesto očetov je v teh desetih letih na Češkem zmrznilo pred pragom kočice, ko so prinašali otrokom božična darilca.

Več kot tristo ubogih peric, ki so nosile svojim otrokom božična drevesca, je zajel vihar in snežni metež, in bedno so preminile v snežnem zametu.

Kolikor pa je bilo nesreč, toliko je bilo spet dobrodelnih dejanj. Teh pettisoč božičnih povesti nam pripoveduje, da je kakih petsto premožnih rodbin na Sveti večer sprejelo za svoje in posvojilo uboge sirotice.

Več kot šestdeset revnih deklet je našlo na Sveti večer denarnice z velikanskimi vsotami denarja in jih plemenito in pošteno vrnilo lastnikom. In šestdeset bogatinov se je pobrigalo, da bi njih osebni zdravniki ozdravili šestdeset bolnih mater onih šestdesetih poštenih najditeljic.

Drug prekaša drugega v dobrodelni dejavnosti. Kako neizsledljiva so pota Gospodova! Devetdeset starcev povozijo na Sveti večer vozovi plemičev, in ne le, da so vsi povoženi brez nezgode potegnjeni izpod konjskih kopit, še tako bogato obdarovani so, da lahko dajo študirati svoje nadarjene, revno oblečene vnuke.

Trideset revnih otročičev daje na Sveti večer drobtinice kruha vrabčkom in glej! Opazujejo jih premožne gospe in za otroke je poskrbljeno.

O, poetični božični čas! Moja povest „Božič zapuščenih" bo povzeta iz resničnosti. Pojdem iskat zapuščene v Pragi.

Pogovorim se z njimi. Pomilujem jih. Potolažim. Kako obsežna dejavnost je to za čustvenega človeka!

Božič zapuščenih! Ves teden pred Svetim večerom sem se z jokom pripravljal k svojemu študiju.

III.

Vse dopoldne pred Svetim večerom sem prebil v tuhtanju, kje je moč najti zapuščene.

Vojak, ki stoji na Sveti večer na straži, je gotovo zapuščen človek, toda s takim človekom ni šale. In če bi mu ponudil košček krapa v hladetini, bi me takoj zaprli kot ogleduha, pa čeprav bi to bilo na Vyšehradskih nasipih.

Pa tudi tolažiti vojaka na straži ni dovoljeno. Da bi ga pa pomiloval – zaprli bi me, češ, da delam revolucijsko propagando med vojaki. Moram tedaj iskati zapuščenega drugje.

Zapuščeni so ta dan policijski stražarji. Prav! Pojdem k njim in porečem: „Gospodje, nocoj je Sveti večer."

A kaj bi mi tako na to odgovorili? Zavpili bi: „Če jim to ni prav, gospod, pojdejo takoj z nami na policijo."

Ostali so mi tako le azili zapuščenih, gostilne.

Koliko romanov, sem pomislil, se je menda odigralo, predno se je tak zapuščen nesrečnik odločil, da prebije Sveti večer v krčmi. In kako mu najbrže pred očmi bežijo čarobne slike srečno preživele mladosti. Božično drevesce, svečke, gugalni konji . . .

Tako tuhtanje me je spravilo do solza in s temi solzami sem vstopil v najbližjo restavracijo.

V prostoru na prvi pogled nisi videl nikogar, ko pa sem se bolje razgledal, sem opazil na koncu dvorane nekega moža, ki je sedel oprt ob steno.

Sedel sem mu naproti in ga prijazno gledal.

Mož je srkal črno pivo in kadil iz majhne pipe. Zdajci se je obrnil in zakričal: „Le kaj na meni vidite, prosim vas, da si me tako venomer ogledujete? ? "

„Božič zapuščenih," sem mu tiho dejal, „obžalujem vas, da tako sami preživljate Sveti večer."

„Kakšen sveti večer neki, kaj pa je meni do svetega večera! Jaz sem, dragi gospod, mohamedan. Edini Čeh v Pragi mohamedanske izpovedi . . ." Pljunil je in se zagledal v Auerov gorilnik.

Plačal sem in odšel.

Tam nasproti je bila vinarna. Šel sem tedaj tja.

Pri mizi je sedel moj glavni urednik in jokal. Ko me je spoznal, je v pretrganih stavkih spregovoril: „Božič zapuščenih – jaz, jaz vam dam sujet. Tako, dragi gospod kolega, sedim tu že vse popoldne. Vino mi je zadišalo, pijem liter, drugi liter, zdaj pa končujem že tretjega, Ure bežijo in jaz, nesrečnik, sem pozabil priti domov k večerji Svetega večera. Žena joka, otroci jočejo, vino mi diši, ponorim od tega . . . Božič zapuščenih, meni je strašno . . ."

IV.

Do danes še nisem napisal ganljive božične povesti za onile koledar. Vsak Sveti večer tavam po Prahi, hodim z gostilne k polnočnici in od polnočnice v gostilno. Iščem zapuščene. Našel pa sem le enega in to sebe . . .

prevod: Vlasta Čermelj

Lenin · NAUKI MOSKOVSKE VSTAJE

NAUKI MOSKOVSKE VSTAJE

Prevod Cirila Štuklja predelal Ciril Stani

Knjiga „Moskva v decembru 1905" (Moskva, 1906) ni mogla iziti ob bolj pravem času. Nujna naloga delavske partije je sprejeti izkušnje decembrske vstaje. Žal je ta knjiga sodček medu z žlico brezove smole: kljub nepopolnosti silno zanimivo gradivo – zaključki pa neverjetno površni in bledi. O teh sklepih bomo govorili posebej, sedaj pa se posvetimo nujnemu političnemu vprašanju, ki je trenutno na dnevnem redu – naukom moskovske vstaje.

Glavna oblika decembrskega gibanja v Moskvi so bile mirna stavka in demonstracije. Velikanska večina delavske množice je aktivno sodelovala samo v teh oblikah boja. Toda prav decembrski nastop v Moskvi je jasno pokazal, da se je generalna stavka kot samostojna in glavna oblika boja preživela, da se gibanje z elementarno, nezadržno silo prebija iz tega ozkega okvira in poraja višjo obliko boja – vstajo.

Ko so napovedale stavko, so se vse revolucionarne stranke, vse strokovne zveze v Moskvi zavedale, celo živo so čutile, da se mora stavka neizbežno spremeniti v vstajo. Sovjet delavskih odposlancev je 6. decembra sklenil, da „si je treba prizadevati, da se stavka sprevrže v oboroženo vstajo". V resnici pa nobena organizacija ni bila na to pripravljena; celo koalicijski svet bojnih oddelkov[147] je govoril (9. decembra!) o vstaji kot o nečem, kar je še daleč, ulični boj pa mu je nedvomno zrasel čez glavo in potekal brez njegovega sodelovanja. Organizacije so zaostale za rastjo in razvojem gibanja.

Stavka je preraščala v vstajo predvsem zaradi pritiska objektivnih razmer, ki so nastale po oktobru. Vlade ni bilo več mogoče presenetiti z generalno stavko, ker je že organizirala kontrarevolucijo, pripravljeno na oborožene akcije. Splošen potek ruske revolucije po oktobru in tudi zaporedje dogodkov v Moskvi v decembrskih dneh sta čudovito potrdila eno izmed globokih Marxovih tez: revolucija napreduje tako, da poraja strnjeno in močno kontrarevolucijo, t. j. sili sovražnika, da se zateka k čedalje ekstremnejšim obrambnim sredstvom in tako ustvarja čedalje močnejša sredstva za svoj napad.[148]

7. in 8. december: mirna stavka, mirne demonstracije množic. 8. december zvečer: obleganje Akvarija.[149] 9. december čez dan: dragonci pretepejo skupine ljudi na Strastnem trgu; zvečer – porušenje Fiedlerjeve hiše.[150] Razpoloženje raste. Neorganizirane ulične skupine popolnoma spontano in v negotovosti postavljajo prve barikade.

10. december: topništvo začne streljati na barikade in po ulicah v množice. Barikade postavljajo s polnim zaupanjem, ne več posamezno, temveč vsepovsod množično. Vse prebivalstvo je na ulicah; vse mesto je v glavnih središčih prepreženo z mrežo barikad. V nekaj dneh se razplamti srdit partizanski boj bojnih oddelkov s četami, boj, ki čete izčrpa in prisili Dubasova, da prosi za okrepitve. Šele 15. decembra postane premoč vladnih sil popolna in 17. decembra semjonovci do kraja strejo odpor v Presnji, zadnji branik vstaje.

Od stavke in demonstracij k posameznim barikadam. Od posameznih barikad k množičnemu postavljanju barikad in k uličnemu boju s četami. Množični proletarski boj je mimo volje organizacij prešel od stavke k vstaji. V tem je največja zgodovinska pridobitev, ki jo je dosegla ruska revolucija decembra 1905 – pridobitev, kupljena kot vse prejšnje za ceno največjih žrtev. Gibanje se je od generalne politične stavke povzpelo na višjo stopnjo. Prisililo je reakcijo, da je šla v odporu do konca in tako vedno približalo trenutek, ko bo tudi revolucija šla z napadalnimi sredstvi do konca. Reakcija ne more nikamor dlje od topniškega obstreljevanja barikad, hiš in množic na cesti. Revolucija pa gre lahko še precej dlje od moskovskih bojnih oddelkov, seže lahko še daleč daleč v širino in globino. Revolucija je po decembru tudi šla daleč naprej. Osnova revolucionarne krize se je neizmerno razširila in zdaj je treba ostrino bolje nabrusiti.

Spremembo v objektivnih pogojih boja, ki je narekovala prehod od stavke k vstaji, je proletariat začutil prej kot njegovi voditelji. Kot vedno je bila praksa pred teorijo. Mirna stavka in demonstracije nenadoma niso več zadovoljevale delavcev, ki so se spraševali: kaj pa zdaj? , in zahtevali odločnejših akcij. Navodilo, da je treba postavljati barikade, je prišlo v okraje z veliko zamudo, ko so v središču barikade že postavljali. Delavci so se množično lotili dela, a se tudi s tem niso zadovoljili, temveč so spraševali: kaj pa naprej? ter zahtevali odločne akcije. Mi, voditelji socialnodemokratičnega proletariata, smo bili v decembru podobni vojskovodji, ki je svoje polke razvrstil tako nespametno, da večji del njegovih čet ni aktivno nastopal v bitki. Delavske množice so iskale, vendar niso dobile navodil za odločne množične akcije.

Zato ni nič kratkovidnejšega kot prepričanje Plehanova, ki so ga brž pograbili vsi oportunisti, češ da je bilo nesmiselno ob nepravem času začenjati stavko, da „ni bilo potrebno zgrabiti za orožje". Nasprotno: odločneje, bolj trdno in bolj napadalno bi morali zgrabiti za orožje, treba bi bilo množicam razložiti, da samo mirna stavka ni mogoča in da je nujno potreben pogumen in neizprosen oboroženi boj. Končno moramo zdaj odkrito in na ves glas povedati, da je politična stavka premalo; med najširšimi množicami moramo agitirati za oboroženo vstajo, ne da bi prikrivali to s kakšnimi „predhodnimi stopnjami" ali pa meglili s kakršnokoli tančico. Skrivati pred množicami, da je kot neposredna naloga za bodoči nastop nujno potrebna srdita, krvava, uničevalna vojna, pomeni varati sebe in ljudstvo.

To je prvi nauk decembrskih dogodkov. Drugi nauk zadeva naravo vstaje, načina, kako smo jo vodili, pogojev, ki bi bili omogočili prestop čet na stran ljudstva. Pri nas je na desnem krilu partije močno razširjeno skrajno enostransko gledanje na ta prestop. Ne smemo se boriti, tako pravijo, proti sedanji vojski, temveč mora ta vojska postati revolucionarna. Če revolucija ne postane množična in ne zajame tudi vojske, kajpak ne more biti niti govora o resnem boju. Seveda je delo v vojski nujno potrebno. Ne smemo pa si predstavljati tega prestopa vojske kot nekakšno preprosto, posamezno dejanje, ki bi bilo rezultat prepričevanja na eni in spoznanja na drugi strani. Moskovska vstaja nam nazorno kaže, kako šablonsko in togo je takšno naziranje. Omahovanje čet, ki je pri slehernem resnično ljudskem gibanju dejansko neizogibno, vodi ob zaostritvi revolucionarnega boja v pravi boj za vojsko. Moskovska vstaja nam kaže prav najbolj divji in zagrizeni boj med reakcijo in revolucijo za vojsko. Dubasov je sam izjavil, da je od 5.000 mož moskovske vojske zanesljivih samo 5000. Vlada je zadrževala omahljivce z najrazličnejšimi, najbolj obupnimi ukrepi: prepričevali so jih, se jim dobrikali, jih podkupovali, jim delili ure, denar ipd., jih napajali z vodko, varali, strašili, zapirali v vojašnice, razoroževali ter z izdajstvom in nasiljem izločali vojake, ki so se jim zdeli najbolj nezanesljivi. Potrebna je možatost za odkrito in brezobzirno priznanje, da smo v tem pogledu zaostajali za vlado. Nismo znali izkoristiti svojih razpoložljivih sil, da bi se bojevali za omahujočo vojsko prav tako aktivno, pogumno, podjetno in ofenzivno, kot je to počela in storila vlada. Pripravljeni smo in bomo še vztrajneje pripravljali idejno „obdelovanje" vojske. Toda pokazali se bomo klavrne pedantneže, če bomo pozabili, da je med vstajo potreben tudi fizičen boj za vojsko.

Moskovski proletariat nas je v decembrskih dneh imenitno podučil, kako je treba vojsko idejno „obdelati" – npr. 8. decembra na Strastnem trgu, ko je množica ljudi obkrožila kozake, se pomešala mednje, se z njimi bratila in jih pripravila do tega, da so odjezdili proč. Ali 10. decembra na Presni, ko sta dve deklici – delavki, ki sta nosili rdečo zastavo v množici 10.000 ljudi kričè planili nasproti kozakom: „Ubijte naju! Živi ne bomo izročili zastave!" Kozaki so se zbegani obrnili med kričanjem množice: „Živeli kozaki!" Ta zgleda neustrašnosti in junaštva morata večno ostati v zavesti proletariata.

Zdaj pa poglejmo nekaj primerov, kako smo zaostajali za Dubasovom. 9. decembra so v ulici B. Serpuhova med prepevanjem marseljeze korakali vojaki, ki so se hoteli pridružiti upornikom. Delavci so poslali k njim delegate. Malahov je na vrat na nos samo oddrvel za njimi. Delavci so prišli prepozno, Malahov pa je prišel pravočasno. Imel je ognjevit govor, premotil vojake, jih obkolil z dragonci, odpeljal v vojašnico in jih dal tam zapreti. Malahov je lahko prišel pravočasno, mi pa ne, čeprav se je dva dni po našem pozivu odzvalo 150.000 ljudi, ki so mogli in morali organizirati patruljiranje po ulicah. Malahov je obkolil vojake z dragonci, mi pa nismo obkrožili malahovcev z bombaši. Mi bi to lahko in morali storiti, in socialdemokratični tisk je že zdavnaj (stara „Iskra"[151]) opozarjal na to, da je med vstajo naša dolžnost neusmiljeno pokončavati civilne in vojaške predstojnike To, kar se je dogodilo v ulici B. Serpuhova, se je v glavnih obrisih očitno ponovilo tudi pred nesviškimi in krutickimi vojašnicami, pri poskusih proletariata, da bi „odpravili" jekaterinoslavce; in ko so poslali delegate k podkorpnikom v Aleksandrov, in ob vrnitvi rostovske artilerije, ki bi bila morala odriniti v Moskvo, pa ob razorožitvi podkorpnikov v Kolomni itd. Med vstajo v boju za vojsko, ki je omahovala, nismo bili kos svoji nalogi.

December je nazorno potrdil še neko prodorno in od oportunistov pozabljeno tezo Marxa, ki je zapisal, da je vstaja umetnost in da je glavno pravilo te umetnosti – blazno pogumno brezpogojno odločna ofenziva[152]. Te resnice nismo dovolj sprejeli. Sami smo se premalo učili in množico smo premalo učili te umetnosti, pravila, da je treba napadati, pa naj stane, kar hoče. Zdaj moramo z vso odločnostjo popraviti zamujeno. Ni dovolj, če razvrstimo ljudi po odnosu do političnih gesel, treba jih je razvrstiti tudi po odnosu do oborožene vstaje. Tiste, ki so proti njej in se ne pripravljajo nanjo, je treba neusmiljeno vreči iz vrst pristašev revolucije in jih nagnati k njenim nasprotnikom, izdajalcem ali strahopetcem, kajti bliža se dan, ko nas bosta moč dogodkov in bojni položaj prisilila ločiti sovražnike in prijatelje po tej oznaki. Ne smemo oznanjati pasivnosti, ne smemo oznanjati, da je treba samo „čakati" na trenutek, ko bo vojska „stopila" na našo stran – ne, z vsemi zvonovi moramo oznanjati, da sta nujna pogumna ofenziva in oborožen napad, da je pri tem nujno treba pokončevati poveljnike in se kar se da odločno boriti za omahujočo vojsko.

Tretji velik nauk, ki nam ga je dala Moskva, zadeva taktiko in organiziranje sil za vstajo. Vojna taktika je odvisna od stopnje vojne tehnike – to resnico je znova in znova poudarjal in vtepal marksistom v glavo Engels.[153] Vojna tehnika je danes drugačna, kot je bila sredi XIX. stoletja. Bojevati se proti artileriji z množico in braniti barikade z revolverji bi bila neumnost. Kautsky je imel prav, ko je zapisal, da je po Moskvi napočil čas, da znova pregledamo Engelsove sklepe, da je Moskva postavila „novo barikadno taktiko"[154]. To je bila taktika partizanske vojske. Organizacijo, ki je pogojena v takšni taktiki, so sestavljali gibčni in nenavadno majhni oddelki: desetorice, trojke, celo dvojke. Pri nas lahko danes pogosto srečamo socialne demokrate, ki se zaničljivo hahljajo, kadar nanese pogovor na petorke in trojke. Toda to posmehovanje je samo cenen način, kako si zakrivajo oči pred novim vprašanjem o taktiki in organizaciji, ki jo spričo moderne vojne tehnike narekuje ulični boj. Poglobite se v zgodbo o moskovski vstaji, gospoda, pa boste razumeli, kakšno zvezo imajo „petorke" z vprašanjem „nove barikadne taktike".

Moskva je to taktiko ustvarila, vendar je še zdaleč ni razvila, še zdaleč je ni razširila v večjem, res množičnem obsegu. Članov bojnih oddelkov je bilo malo, delavska množica ni dobila gesla za odločne napade in ga ni uporabila, narava partizanskih oddelkov je bila preveč enolična, njihovo orožje in njihove bojne metode so bile pomanjkljive, njihova sposobnost za vodenje množic domala ni bila razvita. Vse to moramo popraviti in tudi popravljamo, saj se učimo iz moskovskih izkušenj, te izkušnje širimo med množicami, prebujamo ustvarjalnost množic v nadaljnjem razvijanju teh izkušenj. Ta partizanska vojna in množični teror, ki se po decembru skoraj nepretrgano širita po vsej Rusiji, bosta nedvomno pomagala, da se bodo množice naučile uporabljati pravilno taktiko med vstajo. Socialna demokracija mora ta množični teror priznati in sprejeti v svojo taktiko; mora pa ga seveda organizirati in nadzirati, podrejati interesom in pogojem delavskega gibanja in splošnega revolucionarnega boja ter neizprosno zavračati in odpravljati tisto „bosjaško" maličenje partizanske vojne, s katerim so tako sijajno in neusmiljeno obračunali Moskovčani v dneh vstaje in Letonci v dneh slovitih letonskih republik.

Vojna tehnika je napravila v najnovejšem času spet velik korak naprej. Japonska vojna je rodila ročno granato. Tovarne orožja so poslale na trg avtomatsko puško. Prva in druga se že začenjata uspešno uporabljati v ruski revoluciji, vendar še zdaleč ne dovolj. Moremo in moramo izkoristiti tehnične izpopolnitve; delavske oddelke moramo naučiti, da bodo množično izdelovali bombe, njim in našim bojnim oddelkom moramo pomagati, da se bodo založili z eksplozivnimi snovmi, zažigalniki in avtomatskimi puškami. Če bo delavska množica sodelovala pri vstaji v mestu, pri množičnem naskoku na sovražnika, pri odločnem, spretnem boju za vojsko, ki po Dumi, po Sveaborgu in Kronštadtu še bolj omahuje, če bo v splošnem boju zagotovljeno sodelovanje vasi – tedaj bo zmaga v naslednji vseruski oboroženi vstaji na naši strani!

Če bomo osvojili nauke velikih dni ruske revolucije, bomo še širše razvijali svoje delovanje in še pogumneje zastavljali svoje naloge. Naše delo sloni na pravilnem ocenjevanju razrednih interesov in potreb splošno ljudskega razvoja v določenem trenutku. Okrog gesla, da je treba strmoglaviti carsko oblast in da naj revolucionarna vlada skliče ustavodajno skupščino, zbiramo in bomo zbirali vedno večji del proletariata, kmetov in vojske. Razvijanje zavednosti množic ostane slej ko prej temelj in poglavitna vsebina vsega našega početja. Toda nikar ne pozabljajmo, da se v trenutkih, kakor jih Rusija zdaj doživlja, pridružujejo tej splošni, stalni in osnovni nalogi še posebne, specialne naloge. Ne bomo se spreminjali v pedantneže in filistre, ne bomo se izmikali tem posebnim nalogam trenutka, tem specialnim nalogam, ki jih narekujejo določene oblike boja, s praznim sklicevanjem na svoje stalne obveznosti, ki so v vseh mogočih okoliščinah, v vseh časih nespremenljive.

Pomnili bomo, da se bliža veliki množični boj. To bo oborožena vstaja. Ta mora po možnosti izbruhniti istočasno. Množice morajo vedeti, da gredo v oborožen, krvav, blazno drzen spopad. Preziranje smrti se mora razširiti v množicah in zagotoviti zmago. Sovražnika je treba napasti kar se da odločno; ofenziva mora postati geslo množic, ne obramba; neizprosno iztrebljanje sovražnika mora postati njihova naloga; organizacija boja mora postati okretna in gibčna; omahljivce v vojski je treba potegniti v aktivni boj. Partija zavednega proletariata mora v tem velikem boju izpolniti svojo dolžnost.

V. I. Lenin

OPOMBE K „NAUKOM MOSKOVSKE VSTAJE"

LENIN: DELA, 13. ZVEZEK

147

Koalicijski svet borbenih enot je nastal v Moskvi konec oktobra 1905. Sprva je bil ustanovljen za praktični boj zoper „črno sotnjo", ta organ se je obdržal tudi v času decembrske vstaje. V koalicijskem svetu borbenih enot so bili predstavniki partijskih enot moskovskega komiteja RSDDP, moskovske skupine socialnih demokratov, moskovskega komiteja partije eserov, pa tudi enot, kot so bile „Prostovoljna rajonska", „Univerzitetna", „Tiskarska" in „Kavkaška". Eserovsko–menjševiška večina koalicijskega sveta enot je vnašala v njegovo dejavnost dezorganizacijo; med decembrsko oboroženo vstajo se je svet enot znašel na repu revolucionarnih dogajanj.

148

V.I. Lenin navaja trditev iz Marxovega dela „Razredni boji v Franciji 1848–1850". Marx piše: „Skratka: revolucija ni napredovala in si utirala poti s svojimi neposrednimi tragikomičnimi pridobitvami, temveč narobe – s tem, da je ustvarila strnjeno, mogočno kontrarevolucijo, da je ustvarila nasprotnika: šele v boju z njim je prevratna stranka zorela v resnično revolucionarno stranko." (Gl. MEID. zv. III, str. 33; MEW, Bd., str.)

149

. . . ., kjer je takrat v gledališkem poslopju potekal množični miting. Prelivanju krvi so se ognili zavoljo požrtvovalnosti delavske enote, ki je varovala miting; tistim, ki so imeli pri sebi orožje, so omogočili, da so se skrivaj prebili skozi ograjo, drugi udeleženci mitinga, ki so odhajali skozi vrata, pa so bili izpostavljeni preiskavam, pretepu, številni so bili aretirani.

150

Poslopje Fiedlerjevega učnega zavoda (pri Čistih ribnikih) je bilo stalni prostor partijskih mitingov in sestankov. 9. (22.) decembra 1905 zvečer so vojaške enote obkolile Fiedlerjevo hišo, kjer je takrat potekal miting. Potem ko se udeleženci mitinga, med katerimi so prevladovali člani straž (družiniki), niso hoteli vdati in so postavili okrog poslopja barikade, so vojaške enote začele poslopje obstreljevati s topovi in strojnicami. Med uničenjem poslopja je bilo ubitih in ranjenih prek 30 ljudi; 120 so jih zaprli.

151

„Iskra" (stara) – prvi vseruski ilegalni marksistični časopis, ki ga je ustanovil Lenin 1900. leta in ki je odigral odločilno vlogo v graditvi revolucionarne marksistične partije ruskega delavskega razreda.

152

Mišljeno je delo „Revolucija in kontrarevolucija v Nemčiji", ki ga je napisal F. Engels (MEID, III. zv., str. 414-422). „Revolucija in kontrarevolucija v Nemčiji" je bila objavljena v letih 1851–1852 v vrsti člankov v časopisu „New-York Daily Tribune" z Marxovim podpisom; ta je sprva nameraval napisati omenjeno delo sam, ker pa se je ukvarjal z ekonomskimi raziskavami, je prepustil izdelavo člankov Engelsu. Pri pisanju tega dela se je Engels stalno posvetoval z Marxom, članke mu je tudi dajal v pregled, preden jih je poslal v tisk. Šele leta 1913 je bilo v zvezi z objavo korespondence med Marxom in Engelsom dognano, da je „Revolucijo in kontrarevolucijo" napisal Engels.

„Vstaja pa je umetnost (. . .). Defenziva je smrt oborožene vstaje; če ostane vstaja v defenzivi, je izgubljena, še preden pomeri svoje sile s sovražnikovimi. (. . .) ravnaj se po besedah Dantona, največjega doslej znanega mojstra revolucionarne taktike: de l'audace, de l'audace, encore de l'audace! (Drznost, drznost, še in še drznost!)"

153

To trditev je F. Engels večkrat razvijal v vrsti svojih del, posebej v delu „Anti-Dühring".

154

O tem Lenin podrobneje govori v svojem delu „Ruska revolucija in naloge proletariata" (gl. PSS, 5. izd., 12. zv., str. 216–216).

(o rasturanju „studentskog lista" iz zagreba ili farsa u dva čina s političkim gambitom)

„Uhapsite sve!"
„I sebe?"
„Pa naravno!"
(Josip Fuk „Radost, svjetlost i ljepota")

La comedia e finita

Zaobilazeći i činjenicu da je Natječaj za glavnog i odgovornog urednika „Studentskog lista" (SL) za šk. god. 1977/78. objavljen u SL-u neposredno prije održavanja izborne konferencije omladinske organizacije na zagrebčkom sveučilištu u maju iste godine (znači, proračunato s ciljem da novog urednika izabere „staro" Predsjedništvo SK SSOH Zagreb), dvanaest (12) članova uredništva i suradnika podnosi neopozivu ostavku ne slažući se s nastavljanjem činovnički-određenog odnosa članova uredništva prema izdavaču (Sveučilišnoj konferenciji SSOH Zagreb), kojeg pred uredništvom predstavlja glavni i odgovorni urednik, ujedno i mandator članova uredništva, s toleriranjem formalnog realiziranja koncepcije SL-a kao „tjednika sveučilišnog života SR Hrvatske" u okviru reformske fronte i postojanja sveučilišta i u Rijeci, Splitu i Osijeku (formalnog, po prilozima iz tih sveučilišnih centara najvećma pribavljenih „privatnim" kanalima i perspektivom da se tako nastavi i šk. god. 1977/78. — što se i nastavilo!) i, na kraju, ne slažući se ni sa postupkom biranja novog glavnog i odgovornog urednika kojeg, već godinama, bira Komisija Predsjedništva Sveučilišne konferencije u sastavu: dotadašnji glavni i odgovorni urednik (!) te dva člana Predsjedništva.

Članovi uredništva upoznali su prisutne na Konferenciji s razlozima podnošenja ostavke te iznijeli svoje viđenje mogućnosti rješenja postojeće situacije i perspektive SL-a. Naravno, ostavka nije prihvaćena — u SL-u su ostali urednik politike (izabran za novog glavnog i odgovornog u šk. god. 1977/78.) i glavni i odgovorni urednik (koji je u jesen nastavio raditi kao član uredništva). Uz bivšeg predsjednika SK SSOH Zagreb i navedenu dvojicu, u jesen starta novo uredništvo okupivši maltene ljude bez iskustva na uređivanju novine i iskustva u uredničkim poslovima (redaktura, desk, područni urednici, grafika itd.) Sve u svemu, spremnost i dobra volja nisu dostatne za rad na izdavanju novine koja je svojevremeno bila rasudnikom mladih novinarskih pera u SR Hrvatskoj, novine koja je prednjačila (sredinom 60-tih godina) i sadržajno i formom. Novo je uredništvo počelo izdavati SL-u color-ovitku i na formatu tipične malograđanske ilustrirane revije, i bez iskusnijih (novinarski!), članova uredništva, objavljivati tekstove od kojih (da o političkoj pozi i površnosti i ne govorimo jer analize će tek, možda, uslijediti), većina ne bi prošla ni površniju redakturu . . . Usprkos coloru ovitka, sadržaj je bio sve blijeđi i blijeđi . . .

Finale je više-manje prošlo tiho. Rješenjem Okružnog suda u Zagrebu, zabranjen je SL br. 7 koji je morao izaći sredinom januara, izmedju ostalog, s prijevodom teksta iz „Le monde diplomatique" o Rumunjskoj . . . Na sudu je tekst pokušan braniti pozivajući se na intelektualnu razinu studenata. (!) U političkoj oseki u radu omladinske organizacije na zagrebačkom sveučilištu, takav je SL mogao biti samo nalijevanje vode u već razrijeđenu bevandu. I dok to čitate, trenutno se pokušava sastaviti novo uredništvo i neizvjesno je kad će se SL opet pojaviti. Ovakav kakav je izlazio poslednju godinu—dvije (pa i više), uopće nam ne treba. A ljudi koji mogu uređivati novinu, STUDENTSKU, ne nalaze se na ulici ili na sastancima.

rm-pa-pa

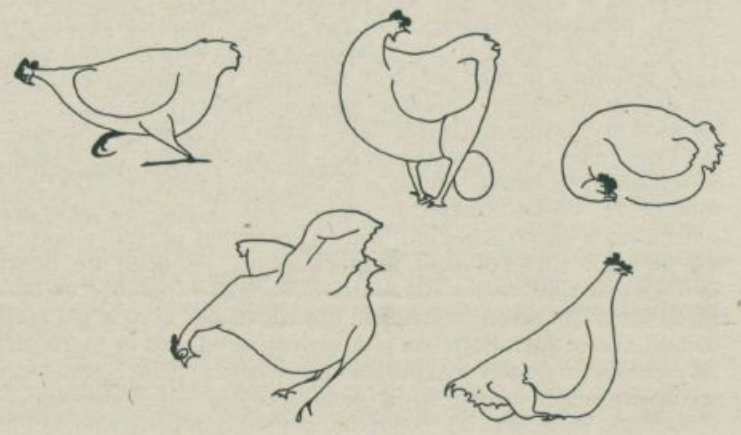

U pauzi između dva čina, ljudima se jasni da kad se u pustinji nađu vjetar, mrav i komarac; vjetar puhne, mrav odleti a komarac poludi.

II

KOKOŠ U JAVNOSTI

III

KOKOŠ U JAVNOSTI

Tko se bavi dresurom zna što je životinja. Ja lično dresiram kokoške. U vremenu kad svi dresiraju pse, konje, majmune i raznu drugu zvjerad, nije mala stvar dresirati kokoške.

Kako kokoš izgleda dosta nespretno i pomalo okruglo, normalno se nameće pitanje što kokoš može. Činjenica je da može. Uzmimo na primjer kljun: nalazi se na glavi, a prirodno je debeo, kratak i tvrd; kokoš ga može koristiti muzicirajući na nekom tipkavom instrumentu. Ako je kokoš usput i muzikalna, postignuće može biti i vrijedno zapisivanja. Dobro dresirana kokoš može dubiti na glavi, letjeti u prozračnim prostorijama, nužditi u šaku piljevine, stajati na jednoj nozi, ležati na leđima i kokodakati, učestvovati u društvenom životu kao dresirana kokoš. Moja Campi je mogla sve to, a hvalim se da je mogla i ono, što niti jednoj drugoj kokoši do nje nije uspjelo.

Kod Campi sam otkrio veliki talent za dresuru i naišao na veliko razumijevanje. Ona ne samo da je velikom lakoćom usvajala gradivo, već je i izgrađivala, rekao bih, vlastiti stil. Taj njen baletni koka-korak, pa te piruete, prijelaz iz ležanja na leđima u stoj na glavi!

Campi je, jasno, savladala sve vještine koje može jedna prvoklasna kokoš savladati. Moja je miljenica nadmašila sve dresirane kokoši, jer za razliku od njih, ona je nesla jaja; prava, zdrava, velika i lijepa jaja.

Bojeći se da je porodični život isuviše ne zaokupi i zatupi, uzimao sam svako jutro jaja ispod svoje lijepe Campi. Poneko bih spremio za doručak, a poneko za večeru. Kad, evo ti jednog jutra netko kuca na vrata. Otvorim i suze mi osuze obraze. Campi donijela jaje. Munjevito sam shvatio da je to vrhunac u dresuri: Campi je prva! Svijetu to treba obznaniti.

Pripreme za izlazak u javnost ostvarivale su se u najboljem redu. Dogurali smo do toga da je Campi nosila jaje baletnim koka-koracima, praveći od kokošinjca do mojih vrata tri do pet pirueta.

Campi, Campi, to je koka
jaje nosi plešuć zboka
to dresura je duboka
Campi, Campi, super koka!

Došao je čas da se pozovu uglednici i ostali, da se odazovu. Mislio sam da je sprijeda najbolja.

To je trebao biti naš veliki trenutak, a uzvanici, foto aparati, dresirane i obične kokoši, rasporedili su se duž puta kokošinjac—vrata. Campi sjedi u kokošinjcu, ja virim kroz prozor, a to traje u trajnost. Narod se stade vrpoljiti, a meni neugodno pa drukam:

—Ajde, Campi, snesi jaje.

IV

Campi sjedi, gleda, jaja ni otprilike, a narod se uzmuvao. Morao sam nešto učiniti, a to sam i napravio kad sam otvorio prozor pokušavajući objasniti:

—Trema pred nastup. Strpite se još malo. Mislim da izlazi. Ali jaje ne izlazi.

—Campi, gdje ti je jaje? —krajnje sam zavapio. Netko primijeti da se ne može samo tako očekivati od kokoške da snese jaje, te da se organizator trebao pobrinuti za jaje. Na svu sreću nađem u svojoj radnoj sobici jedno jaje, te otrčim do kokošinjca.

—Evo jaje, Campi.

Mislim da od velike treme nije vidjela jaje.

—Campica . . .Campica, ajde izađi iz kokošinjca. Nosi jaje. Kokoš sjedi, a ja se sve više i više ljutim; prejako sam stisnuo jaje.

—Izađi iz tog prokletog kokošinjca da ti bar noge vide! Narod je glasno zahtijevao, a i kokoši na svoj način. —Campi, ako ne izađeš iz kokošinjca pojest ću te!

To se i desilo još istog dana. Sada mi je malo krivo. A krivo mi je i zbog toga što sam joj uopće i uzimao jaja. Campi je bila strašno talentirana kokoš. Ona bi sigurno svoje Campiće naučila baletni koka-korak, piruetu, stoj na glavi i sve one vještine koje je i sama znala, a možete zamisliti što znači biti okružen Campićima koji sve te vještine znaju.

Mario Rubbi i Mladen Bačić

TRIBUNA — ŠTUDENTSKI LIST
TRG OSVOBODITVE 1/II, soba 86.
telefon: 21-280
61000 LJUB LJANA

Izdajatelj:
Univerzitetna konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije, Ljubljana, Trg osvoboditve 1/II

Uradne ure:
Vsak delavnik od 10. do 13. ure

Začasno vlogo izdajateljskega sveta opravlja UK ZSMS — Ljubljana.

Priprava za tisk: Dnevnik, BEP; tisk: tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana

UREDNIŠTVO:
Glavni in v. d. odgovornega urednika: Srečo Zajc.

Bavčar Igor (Univerza), Erjavec Aleš (Kultura), Kirn Srečo (Teorija), Belak Vesna (Lektoriranje) Bratković Branko in Ante Goran Čala (likovna in tehnična oprema)

Redni javni sestanki uredništva so ob petkih od 11. ure dalje.

Naročnina: celoletna za dijake in študente je 50 din, za druge 75 din.

Poštnina plačana v gotovini.
Rokopisov ne vračamo.

Številka žiro računa: 50101-678-47303, z obveznim pripisom Za Tribuno.

Oproščeni temeljnega davka na promet po pristojnem sklepu št. 421-1/70 od 22. januarja 1973.

Hanns Eisler O KONCERTIH PRI INTERNACIONALNIH BRIGADAH V ŠPANIJI

Ko sem poiskal Ludwiga Renna[1] v njegovem stanovanju v Madridu,[2] je dejal: „Dobro, da si tukaj. Za jutri nam moraš organizirati koncert. Že pred dalj časa sem poslal tiralico za tabo, je nisi dobil?" Pošaril je po svojih papirjih in mi dal list, na katerem je pisalo:

„Tiralica za Hannsa Eislerja.
Tovariš Eisler, kje zaboga tičiš, v k'terem kraju,
v Moskvi, New Yorku ali na kakem tečaju?
Zelo te prosimo: uglasbi nam to.
Tebi je to šala, a nam je težko.
In pošlji nam potem kar kompozicijono
sem v Madrid in tudi v Barcelono."

Seveda sem hotel organizirati koncert. Toda to ni bilo tako lahko. Brigada je pravkar prišla s položaja in se je v isti noči peljala v mestece X, ki je bilo nekaj ur oddaljeno od Madrida. Ni bilo niti časa niti možnosti, da bi segnali skupaj umetniške sile, sestaviti program tudi ni bilo čisto enostavno. Renn, navajen na druge težave, pa me je pomiril in rekel: „Spesnili bomo enostavno nekaj novih pesmi, ki jih boš ti potem koj komponiral. Zjutraj se odpešlješ v X, tam ti bomo pripravili dvorano, dopoldne boš s prostovoljci naštudiral pesmi in popoldne ob petih je potem naš koncert." Renn je vzel svoj blok in začel iz starih pesniških zasnutkov dodelovati besedila pesmi. Dal mi je prvo, ki ga je dokončal, in začel sem komponirati. Pogosto sva bila pri najinem delu prekinjena s povelji in z opravljanjem vseh del, ki jih po sili razmer povzroča odpravljajoči se bataljon. Zelo sem občudoval Ludwiga Renna, kako mirno je med vojaškim razporejanjem igraje naprej sestavljal svoje pesmi in diskutiral z menoj posamezne obrate. Po dveh urah dela sem se s štirimi novimi pesmimi peljal nazaj v svoje stanovanje in napisal načisto glasbo.

Naslednji dan sem srečal bataljon v X in tako je začel čuden dopoldan. V majhni restavraciji je tajnica bataljona prepisala na voščene plošče novi program, ki je bil takoj odtisnjen v par sto izvodih, da bi vsak obiskovalec koncerta lahko dobil natisnjen program z novimi besedili, da bi zraven pel. Iz posameznih kompanij so se oglasili kameradi, ki so hoteli peti. Poskušali smo do začetka koncerta.

S španskimi kameradi sem študiral novi „Marš petega regimenta",[3] ki sem ga bil skomponiral na špansko besedilo v Madridu. Šef francoskega bataljona, Dumont, je poslal francosko besedilo, ki sem ga naštudiral s francoskimi kameradi. Avstrijski kameradi so imeli pri roki celo harmoniko. Z nemškimi kameradi smo poskusili pesem „7. januar".[4] Skupina židovskih prostovoljcev je potrebovala mojo spremljavo pri izvajanju nekaj njihovih čudovitih ljudskih pesmi.

Ob petih popoldne je točno začel eden najbolj svojstvenih koncertov, kar sem se jih udeležil.

Na odru so peli prostovoljci. Del njih je bil ranjen in je bil v obvezah. V prostoru za poslušalce so sedeli prostovoljci in Španci. Pretresljiva je bila divja lakota po kulturnem življenju, celo po najpreprostejšem. To je treba pravilno razumeti. Prostovoljci so imeli velikanske napore za seboj in še več pred seboj. Ko so bili potegnjeni s položajev, je bilo zanje potreba, dati vsemu težkemu in sijajnemu izraz, dobiti stik z drugimi bataljoni različnih narodnosti, pobratiti se.

To je bila dejansko presunljiva prireditev. Lepo niso peli, glasovi so bili hripavi zaradi velikega mraza na položajih. Toda peli so sveže, in tako so peli navdušujoče. Tako so morali (peti) kmetje v kmečkih vojnah svoj Bundschuhliender,[5] tako so peli taboriti,[6] tako je morala prvikrat zveneti „Marseillaise". Zame kot komponista je bil to najbolj poučen večer, kajti znova je pokazal, kako potrebna je glasba in kako pomembna je lahko v velikih bojih za novi svet.

Prevedeno po Hanns Eisler: Musik und Politik. Schriften 1924—1948. I. Textkritische Ausgabe von Günter Mayer. Rogner& Bernhard, München 1973, str. 395—396.

Prevedel Tomaž Mastnak

Opombe:

1) Ludwig Renn, nemški pisatelj. Rojen 1889. 1928 se je priključil Komunistični partiji Nemčije ter bil član bojevniške zveze Roter Frontkampferbund (Rdeče zveze frontovcev). 1928—1932 je bil tajnik Zveze proletarsko-revolucionarnih pisateljev v Berlinu ter soizdajatelj, član uredništva in tajnik časopisa Die Linkskurve, soizdajatelj komunističnega vojno-političnega časopisa Aufbruch, sodelavec časopisa Die Rote Fahne. 1929 in 1930 potuje v Sovjetsko zvezo. 1931/32 predava vojaško zgodovino in vojaško teorijo na MASCH — Marksistični delavski šoli v Berlinu.

1932 je prijet zaradi „literarne veleizdaje", ponovno 1933 ter zaprt do 1936. 1936 zbeži v Švico. 1936/37 je vodja Thalmannovega bataljona in štabni šef II. internacionalne brigade v španski državljanski vojni. Po nalogu španske republikanske vlade potuje v ZDA, Kanado in na Kubo ter tam predava. 1939—47 je v eksilu v Mehiki. Po 1947 deluje v NDR.

Najbolj znano delo roman Der Krieg (Vojna), ki s poudarjeno stvarnim prikazovanjem — upodabljanjem vojnega dogajanja demistificira z njim povezane predstave o junaškem umiranju ipd. (1928); nadaljevanje je roman Nachkrieg (Čas po vojni) o notranje političnem „kriznem času" v Nemčiji 1919/20; reportaže Potovanja po Rusiji, avtobiografija Plemstvo v propadu idr.

Zveza proletarko-revolucionarnih pisateljev (Nemčije) je bila ustanovljena 1928 v Berlinu in njeni ustanovitelji so videli v tem pomemben dogodek ne samo za proletarsko-revolucionarno književnost, temveč za celotno ter videla v njej svoje najostrejše in najuporabnejše umetniško literarno orožje v razrednem boju; ta književnost — in ne meščanski radikalni intelektualci — je bila zanjo prva fronta.

Die Linkskurve je bil časopis Zveze proletarsko-revolucionarnih pisateljev (Nemčije).

V Zvezi je bila razvita koncepcija proletarsko-revolucionarne književnosti, ki danes velja za temelj marksistične teorije književnosti sploh. To koncepcijo je sprejel v svojih formulacijah sam G. Lukacs. V dolgi razpravi pred to formulacijo so bili potisnjeni začetni poskusi in elementi materialistično-dialektične teorije in prakse umetnosti, ki jih je bilo razvijalo levo krilo Zveze proletarsko-revolucionarnih pisateljev: Walter Benjamin, Bert Brecht, Hanns Eisler. (Gl. Helga Gallas: Marksistička teorija književnosti, Školska knjiga, Zagreb 1977).

2) Eisler se je januarja 1937 mudil v Španiji pri internacionalnih brigadah; na strani republikanskih sil se je borilo okoli 5000 nemških antifašistov.

3) „Marš petega regimenta" je danes mogoče slišati na plošči

4) Besedilo Ludwiga Renna, spremljava harmonike.

5) Bundschuhlieder — Bundschuh je bila ena dveh velikih zarot, ki sta pripravili nemško kmečko vojno. V zvezno zastavo, ki naj bi jo razvili ob izbruhu upora, so zarotniki uvezli kmečki čevelj z dolgimi trakovi, tako imenovani Bundschuh, ki je bil odtlej simbol zarot v naslednjih dvajsetih letih in po katerem so dobile tudi ime (gl. Engels: Nemška kmečka vojna, v MEID, zv. III, str. 242 in dalje). Reklo bi se torej lahko „Pesem kmečkega čevlja".

6) Taboriti — imenovani po mestu Tabor v južni Češki, središču gibanja — so bili revolucionarno, demokratično krilo husitskega gibanja. Zastopali so težnje kmečkih množic in najnižjih mestnih ljudskih slojev, ki so zahtevali likvidacijo celotnega fevdalnega sistema, nacionalno neodvisnost in demokratično-republikansko ureditev.